

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КРАВЧУН ОЛЕКСІЙ СТЕПАНОВИЧ

УДК 330.322.338.2

**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ
ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПЛАТФОРМ В УКРАЇНІ**

08.00.03 – економіка
та управління національним господарством

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора економічних наук

Запоріжжя – 2019

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Класичному приватному університеті, м. Запоріжжя.

Науковий консультант – доктор економічних наук, професор
ПОКАТАЄВА Ольга Вікторівна,
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя,
перший проректор.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
УЛЬЯНЧЕНКО Олександр Вікторович,
Харківський національний університет
ім. В. В. Докучаєва МОН України,
ректор;

доктор економічних наук, професор
ШАПОШНИКОВ Костянтин Сергійович,
Причорноморський науково-дослідний інститут
економіки та інновацій, м. Одеса,
директор;

доктор економічних наук, професор
МЕЛЬНИК Мар'яна Іванівна,
ДУ «Інститут регіональних досліджень
імені М. І. Долішнього НАН України», м. Львів,
завідувач сектору просторового розвитку.

Захист дисертації відбудеться «21» листопада 2019 р. о 10⁰⁰ на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 17.127.01 у Класичному приватному університеті за адресою: 69002, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 70б, ауд. 124.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Класичного приватного університету за адресою: 69002, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 70б, ауд. 114.

Автореферат розісланий «18» жовтня 2019 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

О. І. Трохимець

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Для сучасної національної економіки характерний інтенсивний розвиток інновацій, зокрема, набирає обертів формат залучення інвестицій у проекти різних сфер національної економіки за допомогою інвестиційних платформ. Це зумовлює необхідність розробки й реалізації механізмів, моделей і стратегій розвитку інвестиційних платформ в Україні з метою забезпечення максимальної інвестиційної віддачі для суб'єктів розвитку.

Актуальним завданням є розробка та вдосконалення теоретико-методологічних підходів до розвитку інвестиційних платформ в Україні з метою активізації залучення інвестицій в інноваційні проекти та створення умов для подальшого зростання їх обсягів у структурі доходів національної економіки.

Залежність структури інвестиційних платформ від специфіки соціально-економічних процесів кожної країни вважають основною для інвестування саме галузі національної економіки. Ключовими факторами, тобто такими, що можуть вплинути на функціонування та розвиток інвестиційних платформ, є не лише внутрішня структура національної економіки та її стан, а й зовнішнє середовище, зокрема: експортно-імпортні відносини, кількість фінансових структур, міграція населення країни тощо. Крім того, вплив інвестиційних ризиків, наприклад, неефективність і мінливість регуляторних дій у різних сферах національної економіки, може цілком нівелювати потенціал функціонування інвестиційних платформ у структурі екосистеми національної економіки.

На сучасному етапі становлення інвестиційних відносин в Україні більш ґрунтовного розуміння потребує процес інноваційного оновлення національної економіки. Інноваційний розвиток доцільно розглядати в межах територіальних одиниць та простору, що визначають конкретні особливості розвитку певного регіону в межах країни. Полівекторність інноваційного розвитку країни залежить від рівня адаптації українських громадян до існуючих підходів і методів державного управління економічними, політичними та суспільними процесами, наявною структурою й особливостями функціонування інвестиційних платформ, збереження та розвитку бізнес- та інвестиційного клімату в країні тощо.

Використання застарілих методів у сучасних умовах розвитку економіки є деструктивним для ефективних економічних і соціальних рішень щодо розвитку та ефективності функціонування інвестиційних платформ. Методологічні підходи до розробки стратегій розвитку інвестиційних платформ зумовлені специфікою проблем, які виникають у межах завдань відновлення національної економіки. Поява оновлених та інноваційних інвестиційних платформ є кроком уперед щодо відновлення й розвитку структури національної економіки, враховуючи особливості наявних макроекономічних тенденцій, необхідність забезпечення потреб як суб'єктів економічної діяльності, що бажають отримати інвестиції, так і суб'єктів економічної діяльності, що інвестують у проекти.

Понятійно-категоріальний апарат, зокрема терміни «інвестиція», «інвестиційна діяльність» та «платформа», був об'єктом дослідження зарубіжних та вітчизняних учених, таких як: Г. Александер, Дж. Бейлі, І. Балабанов, І. Бланк, Л. Гітман, Б. Губський, М. Джонк, І. Ліпсиць, Д. Лук'яненко, Я. Мелкумов, О. Мозковий, Д. Норкотт, П. Рогожин, Дж. М. Розенберг, П. Самуельсон, О. Удалих, У. Шарпа, В. Шевчук, Д. Шнайдер та ін.

Особливості інвестиційного та інноваційного розвитку національної економіки висвітлено в працях економістів: О. Гальцової, В. Дятлової, І. Іртищевої, О. Князевої, С. Курлюкова, Г. Кучерової, М. Мельник, О. Покатаєвої, О. Трохимець, О. Ульяновченка, М. Хвесика, К. Шапошникова та ін. Становлення національної інноваційної системи розкрито в наукових публікаціях Ю. Бажала, В. Гейця, Я. Жаліла, В. Мунтіяна, А. Наумовця, В. Семиноженка, В. Сіденка, Л. Федулової та ін. Зокрема, у працях В. Сіденка та Л. Федулової зазначено елементи поточного укладу в Україні та виробництва продукції шостого технологічного укладу.

Іншим важливим елементом дослідження є розвиток наукової думки та практичних аспектів функціонування краудфандингових платформ, які в своїх працях розглянули такі зарубіжні вчені, як: П. Беллефлам, С. Бечтер, Р. Вейт, П. Діамандіс, С. Йенцш, С. Котлер, Т. Ламберт, Д. Лінн, Т. Поверс, І. Рамсі, Н. Саббагх, М. Фрей. Серед українських учених варто відзначити Ю. Гернего, М. Давиденка, О. Дудкіна, О. Марченка, Л. Некрасової, В. Огородника, М. Петрушенка, Н. Супрун, у працях яких краудфандингові платформи представлені як нові інструменти фінансування та кредитування.

Водночас у сучасній науковій практиці не вистачає комплексних досліджень структури, розбудови, особливостей функціонування та розвитку інвестиційних платформ і їх впливу на економіку країни з урахуванням їх сучасної варіативності та типології, складних умов існування. Дисертація спрямована на розв'язання науково-практичної проблеми розвитку інвестиційних платформ і виявлення їх впливу на структуру національної економіки. Актуальність, теоретична, науково-практична значущість окреслених питань зумовили вибір теми дослідження, його мету, об'єкт, предмет і завдання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано в межах науково-дослідних тем Класичного приватного університету: «Розвиток національної економіки в контексті сучасної економічної теорії» (державний реєстраційний номер 0116U000798), здобувачем запропоновано методологічний підхід до визначення стратегії розвитку інвестиційних платформ; «Науково-методичне забезпечення фінансово-економічних процесів» (державний реєстраційний номер 0110U003962, 2014–2017 рр.), здобувачем визначено інструмент підтримки прийняття інвестиційних рішень; «Розробка кількісних методів оцінювання та механізмів забезпечення сталого розвитку соціально-економічних систем» (номер державної реєстрації 0112U007364), автором розвинуто теоретико-

концептуальні положення щодо розвитку інвестиційної платформи країни; Національної металургійної академії України: «Моделювання економічної поведінки та стратегії розвитку суб'єктів господарювання» (державний реєстраційний номер 0116U008360), «Методологія соціально-економічного, інформаційного та науково-технічного розвитку регіонів, галузей виробництва, підприємств та їх об'єднань» (державний реєстраційний номер 0116U006782), автором запропоновано низку заходів щодо вдосконалення механізму функціонування індустріальних парків.

Мета й завдання дослідження. *Метою дослідження є розробка теоретико-методологічних положень і практичних рекомендацій щодо вдосконалення функціонування та сприяння розвитку інвестиційних платформ, оцінювання їх впливу на структуру національної економіки в умовах відтоку капіталу й активізації внутрішніх процесів самоорганізації країни.*

Відповідно до зазначеної мети поставлено такі *завдання*:

- узагальнити теоретичні підходи до визначення суті понятійно-категоріального апарату в частині: «стратегія», «полівекторна стратегія», «інвестиційна платформа»;
- удосконалити науково-методичний підхід до активізації залучення інвестицій шляхом використання інноваційних форм діяльності;
- обґрунтувати імплементацію інвестиційної платформи в структуру екосистеми національної економіки;
- запропонувати методологічний підхід до визначення стратегії розвитку інвестиційних платформ;
- розробити модель впливу інформаційних технологій на інвестиційну привабливість національної економіки;
- розробити теоретико-методичний підхід до реалізації стартапу в Україні за допомогою акселераторів та інкубаторів;
- удосконалити теоретико-методичний підхід до підвищення спроможності регіонів залучати інвестиційні ресурси;
- здійснити фрактальний аналіз обсягів капітальних інвестицій України та обсягів іноземних інвестицій у національну економіку;
- виявити фактори, які впливають на прискорення й гальмування інвестиційних процесів в Україні, та структурувати знання про зовнішнє середовище, що суттєво впливає на розбудову й розвиток інвестиційної платформи в Україні;
- з'ясувати особливості формування національного інвестиційного ландшафту на основі просторового підходу;
- концептуалізувати структуру інвестиційної платформи за горизонтально-вертикальним та багатовимірним принципами;
- обґрунтувати можливість використання самоорганізації як інструменту розбудови інвестиційної платформи України;
- розробити імітаційну модель прийняття інвестиційних рішень.

Об'єкт дослідження – процеси функціонування та розвитку інвестиційних платформ у структурі національної економіки.

Предмет дослідження – теоретичні, методологічні, концептуальні основи й практичні рекомендації щодо вдосконалення функціонування та сприяння розвитку інвестиційних платформ у структурі національної економіки.

Методи дослідження. У ході дослідження використано такі методи: *історико-економічний* – для вивчення розвитку інвестиційних, краудфандингових платформ і стартапів (підрозділи 1.3, 2.2, 2.4, 5.3); *узагальнення, індукції, дедукції, аналізу й синтезу* – для систематизації поглядів учених і розгляду понятійно-категорійного апарату; *статистичного аналізу* – для аналізу поточного стану інвестиційного клімату країни й показників діяльності краудфандингових платформ (підрозділи 2.4, 3.1), показників результативності міжнародного трансферу технологій в Україні (підрозділ 3.4), процесів самоорганізації в середовищі інвестування (підрозділ 5.1); *компаративного аналізу* – для проведення порівняльного аналізу зарубіжного досвіду (підрозділ 1.4); *графічний* – для візуалізації аналітичних даних; *структурно-логічний* – для вдосконалення інструментів розвитку інвестиційних платформ (підрозділ 5.1); *статистичний, фрактального аналізу* – для дослідження мінливості обсягів капітальних інвестицій України за видами економічної діяльності (підрозділ 3.1); *стратегічного аналізу* – для виявлення факторного впливу на розвиток інвестиційних процесів в Україні (підрозділ 3.2); *просторового аналізу, ландшафтний підхід* – для обґрунтування методології просторового аналізу інвестиційного ландшафту України (підрозділ 3.3); *узагальнення, статистичний, ретроспективний та критичний аналіз, нормативно-правовий, порівняння* – для обґрунтування стратегічних напрямів розвитку інфраструктури інвестиційної платформи (розділ 4); *імітаційного моделювання* – для розробки імітаційної моделі прийняття інвестиційних рішень (підрозділ 5.2).

Інформаційну базу дослідження становлять законодавчі та нормативно-правові акти України, дані Міжнародного валютного фонду, звітні дані статистичного відділу Організації Об'єднаних Націй, Кабінету Міністрів України, Державної служби статистики України, Міністерства фінансів України, Державного агентства з інвестицій та управління національними проектами України, Національного банку України, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Міністерства економічного розвитку і торгівлі, офіційні дані паркових структур, наукові публікації українських і зарубіжних авторів з питань стратегічного та інвестиційного розвитку національної економіки.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в розробці, поглибленні та уточненні теоретичних, методологічних і концептуальних положень, а також науково-практичних рекомендацій щодо вдосконалення функціонування та сприяння розвитку інвестиційних платформ у структурі національної економіки в умовах відтоку капіталу та активізації внутрішніх процесів самоорганізації країни. Основні положення наукової новизни, які виносяться на захист, полягають у такому:

вперше:

– запропоновано модель імплементації інвестиційної платформи в структуру екосистеми національної економіки, базою якої виступили наявні

елементи інтеграції інвестиційної платформи в локальне середовище національної економіки. Суть функціонування моделі полягає в інтенсифікації залучення інвестицій для реалізації нових продуктів чи сервісів на рівні громадян України на локальному, регіональному, міжнародному рівнях. Можливість імплементації інвестиційної платформи залежить від її здатності залучати грошові кошти на проекти, спрямовані на інноваційний розвиток, покращення структури національної економіки та позитивний вплив на рівень життя суспільства;

– запропоновано методологічний підхід до обґрунтування стратегії розвитку інвестиційних платформ, який представлено як послідовність етапів реалізації інноваційних проектів в Україні, що включає стратегічне управління, планування стратегії та життєвого циклу в програмному менеджменті. Кожен з елементів являє собою набір параметрів, які впливають на частину заданої послідовності етапів реалізації інноваційних проектів, а саме: стратегічне управління (контроль за процесом, моніторинг, планування, координація, мотивація), фактори стратегічного управління (соціальні, політичні, економічні й науково-технічні), планування стратегії (моніторинг стану економіки країни, аналіз та оцінювання даних, прогнозування);

– розроблено модель впливу інформаційних технологій на інвестиційну привабливість національної економіки, яка окреслює основні шляхи подальшого розвитку інвестиційного потенціалу країни в розрізі використання зазначених у моделі елементів сучасних інформаційних технологій. До основних напрямів інвестиційного потенціалу зараховано раціоналізацію ресурсів, удосконалення науково-технічних процесів, покращення матеріально-технічної бази, модернізацію фінансових відносин, концентрацію економічних і політичних зусиль країни на розвиток та використання потенціалу ІТ-сфери. Базисом моделі розвитку інвестиційного потенціалу виступають прозорі та стабільні правила ведення бізнесу, розвиток внутрішнього ринку, повною мірою реалізація програми COSME, законодавче стимулювання ІТ-сфери, подальше впровадження е-уряду, адаптація до норм європейського права, використання європейських цифрових підписів, повною мірою імплементація положень Конвенції про кіберзлочини, формування позитивного ІТ-іміджу. Реалізація моделі надасть змогу розширити джерела залучення інвестицій за рахунок приватних інвесторів, покращення умов кредитування, венчурного інвестування, стратегічного інвестування, збільшення акціонерного капіталу, державного стимулювання, створення спеціалізованих центрів залучення інвестицій (в основному акселераторів та бізнес-інкубаторів);

– запропоновано концептуальні положення щодо формування та становлення інвестиційної платформи країни як цілісного інституту, структура якого на горизонтальному базовому рівні охоплює об'єкти та суб'єктів господарювання за територіальним принципом (індустріальні парки); на горизонтально-вертикальному рівні організована за галузево-територіальним принципом і виступає надбудовою інвестиційної платформи, багатовимірність площини якої забезпечує перетин науки, виробництва та бізнесу (технологічні й

наукові парки). Економічну цінність концептуальних положень визначають вектори розвитку інфраструктури інвестиційної платформи країни, сформовані з урахуванням стану нормативно-правового забезпечення, наявного досвіду інвестування та територіально-інвестиційного потенціалу, шляхів усунення перешкод для його реалізації;

удосконалено:

– модель системних складових полівекторності в інвестиційному середовищі України, в основу якої покладено вдосконалену систему державного інвестування за такими напрямками, як: визначення принципів інвестування, їх механізмів, пріоритетів; робота з високотехнологічними проектами і їх можливими результатами. Важливою частиною моделі є належна інвестиційна інфраструктура (прозорість державно-приватного партнерства, фінансова підтримка держави, легітимність рішень державних органів, наявність венчурного капіталу в межах національної економіки, розвиненість прямого інвестування, інвестиційні фонди) та інвестиційна політика, що має всі ознаки довгострокової й належним чином забезпечена чинним законодавством;

– методологію інвестиційного аналізу територій, яка базується на уточненні суті категорії «інвестиційний ландшафт», використанні теоретико-методологічних положень ландшафтного підходу, просторового аналізу та особливостей формування територіальних інвестиційних потоків у частині обсягів капітальних інвестицій, прямих іноземних інвестицій і фінансових вкладень підприємств. Інтегрований тривимірний підхід на практиці надає змогу побудувати структуру інвестиційного ландшафту країни із чітким визначенням її неоднорідності й зон, які потребують згладження відповідно до сучасних економічних реалій та наявних засобів і технологій фінансової компенсації, механізмів територіального перерозподілу інвестиційних ресурсів, доступних інструментів усунення недоліків інвестиційного образу окремих територій;

– інструмент підтримки прийняття інвестиційних рішень як засіб активізації процесів самоорганізації мікро- та макроінвесторів, заснований на засобах і технологіях імітаційного моделювання, теорії інвестування та критичного мислення експерта, що приймає рішення. Її реалізовано шляхом побудови діаграми потоків імітаційної моделі фінансового результату з урахуванням даних інвестиційного проекту. У результаті її використання стає можливим приймати ефективні інвестиційні рішення в частині оцінювання інвестиційних проектів, що сприяє активізації інвестиційних процесів, залученню потенційних інвесторів завдяки спрощенню та прискоренню процедури прийняття рішень в умовах недостатнього рівня фінансової грамотності в країні;

– ідентифікацію статусу індустріального парку як елемента інвестиційної платформи країни й об'єкта інвестування за формальними ознаками дійсності функціонування та дотримання його діяльності чинним нормативно-правовим актам. До переліку формальних ознак дійсного функціонування зараховано

прозорість діяльності, повноту відображення та оприлюднення результатів діяльності, дотримання термінів етапів створення парку, визначення джерел фінансування облаштування й напрямів їх залучення, наявність плану розвитку, оцінок діяльності учасників, перспектив їх залучення, застосування яких дає змогу обґрунтувати доцільність ліквідації чи подовження функціонування парку. Пропоновані критерії ідентифікації статусу індустріального парку є уніфікованими з погляду дійсності його функціонування, тому можуть бути уточнені та використані для ідентифікації статусу наукових і технологічних парків з урахуванням специфіки їх діяльності. Пропонований підхід надасть змогу виявити формально діючі парки, чим мінімізує такі ризики, як розпорошення бюджетного фінансування та ведення господарських операцій;

– стратегічні напрями розвитку функціонування паркового механізму, що стосуються запровадження системи багатовимірної моніторингу результатів його діяльності, незалежно від наявності чи відсутності державного фінансування, визначення єдиних уніфікованих правил функціонування та розвитку для всіх паркових структур. Зазначені стратегічні вектори розвитку індустріальних, технологічних, наукових парків, які формують парковий механізм держави, запропоновано скоординувати в таких напрямках: розробки та затвердження відповідних порядків моніторингу їх діяльності й реалізації їх проектів; розробки змін порядку комерціалізації результатів їх діяльності; розширення кола методів фінансування; удосконалення державної координаційної системи розвитку парків, реалізація яких у сукупності забезпечить умови розбудови та розвитку цілісного інституту інвестиційної платформи країни;

набули подальшого розвитку:

– теоретичний підхід до визначення суті понятійно-категоріального апарату в частині термінів: «стратегія», «полівекторна стратегія», «інвестиційна платформа». Обґрунтовано, що стратегія – це довгостроковий план, який враховує всі базові фактори, можливості, загрози при своїй реалізації; полівекторна стратегія – довгостроковий план, що адаптується під кожен складову зовнішнього та внутрішнього економічного середовища країни й реалізація якого залежно від цих чинників може бути різною; інвестиційна платформа – сукупність програмних дій, систем поглядів, принципів, механізмів управління інвестиційними потоками, злагоджена взаємодія яких у фактичному й електронному форматі забезпечують мобільність і диверсифікацію інвестицій у просторі та часі, координацію й контроль за інвестиційними процесами з боку зацікавлених учасників, з метою формування ринку інвестиційного капіталу та ринку інвестиційних товарів і послуг, зорієнтованих на інновації. Функціонування інвестиційної платформи сприяє розвитку саме інвестиційно-інноваційної структури національної економіки;

– теоретико-методичний підхід до визначення засобів підвищення спроможності регіонів залучати інвестиційні ресурси, зміцнюючи взаємозв'язок між державно-приватним партнерством, національним режимом інвестиційної діяльності, укладених міжурядових угод про сприяння й взаємний захист

інвестицій та економічного стану на рівні грошово-кредитної системи країни, традиційних галузей національної економіки, банківського сектору національної економіки. Основою підходу є реалізація положень укладеної угоди про асоціацію між Україною і ЄС, що покликана пришвидшити такі процеси в Україні, як: розвиток інноваційних галузей економіки, розширення співпраці з ЄС, гармонізація законодавства, залучення нових інвестицій, реформи у сфері державного управління та у сфері економіки;

– теоретико-методичний підхід до реалізації стартапів в Україні за допомогою акселераторів та інкубаторів, що визначає основні відмінності між двома інвестиційними платформами, а саме: за фазою інвестування: акселератор – розвиток від ранніх фаз до стадії зростання, бізнес-інкубатор – від ефективності до стадій зростання; за часовими рамками: акселератор – часові рамки 12–24 місяці, бізнес-інкубатор – часові рамки 3–4 місяці; за екосистемою: акселератор – доступ до місцевої екосистеми, галузеве ноу-хау через експертів та університетські зв'язки, легке наставництво; бізнес-інкубатор – інтенсивне наставництво, розширений доступ до мережевих експертів, не зосереджено на місцевій екосистемі; за доступом до фондів: акселератор – доступ спрощений, але є не основною метою, бізнес-інкубатор – доступ до інвесторів; за бізнес-моделлю: акселератор – оренда інфраструктури та надання послуг, бізнес-інкубатор – оренда інфраструктури та надання послуг;

– теоретико-концептуальні положення щодо розвитку інвестиційної платформи країни на основі визначення пріоритетності та актуалізації внутрішньої самоорганізації інвестиційних процесів в умовах відтоку капіталу та обмеження в доступі до зовнішніх інвестиційних ресурсів шляхом забезпечення ефективної взаємодії та ініціації інвестиційної активності університетів, влади, бізнесу, споживачів. Пропонована концептуалізація обґрунтовує новий вектор розуміння самоорганізації інвестиційних процесів як внутрішнього джерела країни для формування сталої інвестиційної платформи;

– механізм самоорганізації процесів залучення інвестицій на макроекономічному рівні, що надає змогу застосовувати нові моделі інвестування окремих галузей, а також сприяє збільшенню масштабів та ефективності ведення бізнесу, підвищенню активності залучення мікроінвесторів. Емпірична апробація механізму на малому та середньому бізнесі довела його економічну цінність завдяки єдності зусиль і застосуванню сучасних елементів інвестиційних платформ.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що теоретичні положення дисертації доведено до рівня методології й практичних рекомендацій щодо розвитку інвестиційних платформ в Україні. Науково-практичні результати дисертаційної роботи використано: Управлінням зовнішніх зносин та зовнішньоекономічних відносин Запорізької обласної державної адміністрації, де автором підтверджено науково-практичну цінність методологічних положень здійснення просторового аналізу інвестиційного ландшафту України (довідка № 02-01-13/0375 від 08.05.2019); Запорізькою

обласною організацією товариства «Знання» України при проведенні лекцій для органів виконавчої влади, представників місцевого самоврядування, керівників економічних відділів підприємств, організацій Запорізької області, що надало змогу уточнити суть понятійно-категорійного апарату в частині: «інвестиційна платформа», «стратегія», «полівекторна стратегія» (довідка № 65-18 від 15.03.2018); ТОВ «Восток АВТОМИР» щодо використання інструменту підтримки прийняття інвестиційних рішень, заснованого на засобах і технологіях імітаційного моделювання, теорії інвестування та критичного мислення експерта (довідка № 32-85-18 від 11.10.2018); СК«Оронта-Січ», де пропозиції автора полягають в ідентифікації статусу індустріального парку (довідка № 2305/2017 від 23.05.2017); ТОВ «Компанія Прогрес», де автор пропонує використовувати теоретико-методичний підхід до реалізації стартапу в Україні (довідка № 2375 від 17.12.2018); теоретико-методологічні положення дослідження використовують у навчальному процесі Класичного приватного університету при викладанні дисциплін: «Макроекономіка», «Національна економіка», «Інвестиційна діяльність», «Міжнародна інвестиційна діяльність» (довідка № 18-17 від 20.04.2017).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є результатом самостійних наукових досліджень здобувача, у ній викладено авторський підхід до вдосконалення функціонування та сприяння розвитку інвестиційних платформ у структурі національної економіки. Внесок автора в працях у співавторстві конкретизовано в списку опублікованих праць. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертації використано тільки власні розробки автора. Матеріали та висновки кандидатської дисертації здобувача при підготовці докторської дисертації не використовувались.

Апробація результатів дисертації. Основні положення й результати дослідження доповідались та обговорювались на міжнародних науково-практичних конференціях: «Economy without borders: Integration, Innovation, Cross-border cooperation» (м. Каунас, 2016 р.); «Vědecký průmysl evropského kontinentu – 2017» (м. Прага, 2017 р.); «Інноваційно-інвестиційні проблеми розвитку економіки України» (м. Київ, 2017 р.); «Наука и образование в современном мире» (м. Караганди, 2018 р.); «Забезпечення сталого розвитку економіки: проблеми, можливості, перспективи» (м. Ужгород, 2018 р.); «Конкурентоспроможна модель інноваційного розвитку економіки України» (м. Кропивницький, 2018 р.); «Оцінка тенденцій та перспективних напрямків розвитку економіки» (м. Дніпро, 2018 р.); «Стратегічний потенціал державного та територіального розвитку» (м. Маріуполь, 2018 р.); «Актуальні проблеми зовнішньоекономічної та інноваційної діяльності в умовах інтеграційних та глобалізаційних процесів» (м. Маріуполь, 2018 р.); «Європейські перспективи сенсу життя» (м. Запоріжжя, 2018 р.); «Economy and Management: Modern Transformation in the Age of Globalization» (м. Клайпеда, 2018 р.); «Integration of Business Structures: Strategies and Technology» (м. Тбілісі, 2018 р.); «Наука и образование в современном мире» (м. Караганди, 2019 р.); на Інтернет-конференції: «Трансформація фіскальної політики України в умовах євроінтеграції» (м. Ірпінь, 2017 р.).

Публікації. Результати дослідження викладено в 41 науковій публікації, з яких: 1 – одноосібна монографія, 2 – розділи в колективних монографіях, 23 – статті (з них 21 – у наукових фахових виданнях України, зокрема тих, які входять до міжнародних наукометричних баз даних, 1 – у зарубіжному виданні), 15 – матеріали конференцій.

Структура й обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел (до першого розділу – 115 найменувань, до другого – 113 найменувань, до третього – 47 найменувань, до четвертого – 55 найменувань, до п'ятого – 58 найменувань), 12 додатків. Повний обсяг дисертації становить 503 сторінки, з яких: анотацію – 17 сторінок, основний текст – 408 сторінок, список використаних джерел – 42 сторінки, додатки – 34 сторінки. Робота містить 36 таблиць, 91 рисунок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми; вказано зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; визначено мету й завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження; сформульовано наукову новизну та практичне значення одержаних результатів; наведено дані щодо апробації й публікацій.

У *першому розділі* – **«Теоретичний та методологічний базис становлення та розвитку інвестиційних платформ в Україні»** – уточнено суть понятійно-категорійного апарату стратегічної розбудови та розвитку інвестиційної платформи; визначено теоретичні положення щодо імплементації інвестиційної платформи в структуру екосистеми національної економіки; досліджено стратегічне забезпечення розбудови й розвитку інвестиційної платформи; розглянуто зарубіжний досвід розвитку інвестування.

Встановлено, що в умовах функціонування та розвитку бізнес-процесів аспекти залучення, просування та ефективного використання інвестицій набувають усе більшої актуальності. Сучасний стан державного регулювання інвестиційних процесів доводить недостатню спроможність задіяних інструментів забезпечити стабільність інвестиційних вливань в економіку країни, також негативний вплив мають наслідки гібридної війни, які, примножуючи ризики, погіршують соціально-економічний стан України, тим самим продукують відтік капіталу, трудову міграцію населення, знецінення національної валюти, погіршення умов життя та ведення бізнесу тощо.

Доведено, що імплементація інвестиційних платформ в екосистему національної економіки повинна бути зорієнтована на стратегічне планування інвестиційного проекту, розробку проекту, імплементацію та моніторинг проекту, оцінювання та капіталізацію проекту. Стратегічне планування має включати аналіз контексту, розуміння можливостей для освоєння конкретних інвестицій і досягнення консенсусу щодо пріоритетів та засобів узгодженої взаємодії різних зацікавлених сторін у сфері інвестицій у державному й приватному секторах, громадянському суспільстві та партнерах з розвитку. Розробку потрібно проводити консультативно та за участю громадськості, щоб

запропонований проект відображав її потреби й можливості. Імплементация та моніторинг проекту – це виконання роботи та забезпечення передбачуваних результатів, що ефективно використовують наявні ресурси й сприяють навчанню інших інвесторів.

На основі узагальнення існуючих тлумачень категорій «інвестиції», «платформа» запропоновано авторське визначення категорії «інвестиційна платформа», а саме як сукупності програмних дій, систем поглядів, принципів, механізмів управління інвестиційними потоками, злагоджена взаємодія яких у фактичному й електронному форматі забезпечує мобільність і диверсифікацію інвестицій у просторі та часі, координацію й контроль за інвестиційними процесами з боку зацікавлених учасників, з метою формування ринку інвестиційного капіталу та ринку інвестиційних товарів і послуг, зорієнтованих на інновації. Функціонування інвестиційної платформи сприяє розвитку інвестиційно-інноваційної структури національної економіки.

Обґрунтовано, що процес реалізації інвестиційних проектів узагальнює циклічні етапи, в межах яких всі заходи проекту повинні бути узгоджені та реалізовані для досягнення кінцевої мети. Оцінювання й капіталізація проекту мають спиратися на визначення сутності результатів, досягнутих за допомогою інвестицій, забезпечення успішної імплементації проекту. Для динамічного покращення функціонування інвестиційної платформи як генератора економічного розвитку на будь-якому територіальному рівні необхідно враховувати детермінанти, унаслідок впливу яких визначається потенціал інвестиційної платформи, зокрема: 1) інвестиційний клімат; 2) значущість для суспільства; 3) інвестиції (рис. 1).

У ході дослідження та аналізу термінологічного апарату встановлено, що категорії «стратегії», «полівекторна стратегія» мають багато інтерпретацій, проте «стратегію» варто розглядати як довгостроковий план, що враховує всі базові фактори, можливості, загрози реалізації, а похідна категорія «полівекторна стратегія» – це багатовекторний довгостроковий план, що адаптується під кожен складову зовнішнього та внутрішнього економічного середовища країни й реалізація якого залежно від чинників впливу може бути різною. Аргументовано, що стратегію варто тлумачити разом з тактикою та оперативними діями, оскільки важливо визначити в процесі реалізації стратегії основні заходи зі стратегічного, оперативного й тактичного управління. На сучасному етапі становлення інвестиційних відносин в Україні ширшого розуміння потребує процес інноваційного оновлення національної економіки. Інноваційний розвиток варто розглядати в межах територіальних одиниць, що визначають конкретні особливості певного регіону.

Виявлено, що полівекторність інноваційного розвитку територій залежить від рівня адаптації українських громадян до існуючих підходів та методів державного управління щодо впливу на економічні, політичні й суспільні процеси (рис. 2).

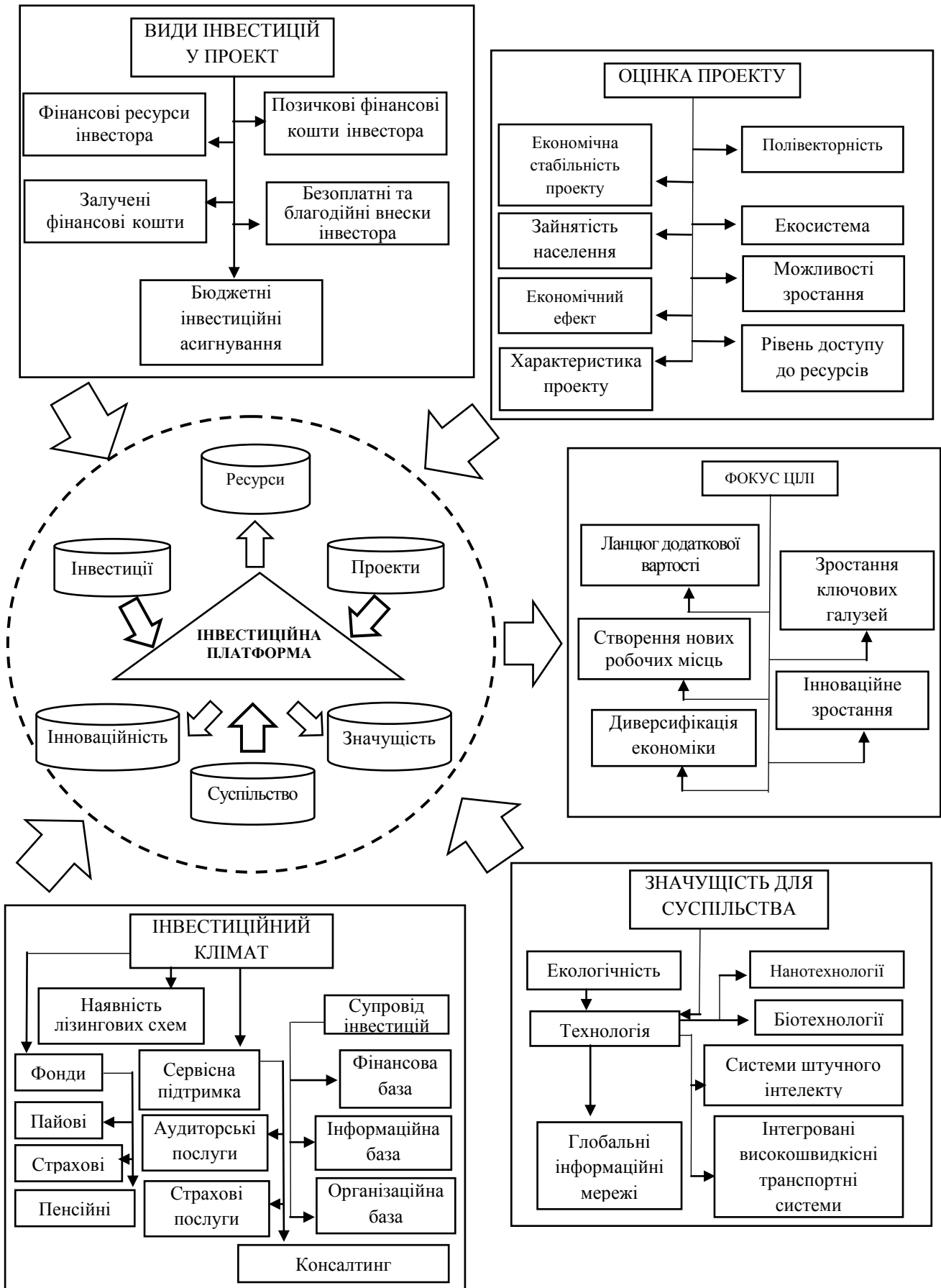

Рис. 1. Модель імплементації інвестиційної платформи в структуру екосистеми національної економіки (розроблено автором)

Для України найбільш актуальними будуть такі напрями: гарантування прав інтелектуальної власності, забезпечення належних умов для функціонування венчурного капіталу, спрощення процедур створення суб'єктів інноваційної діяльності, встановлення критеріїв оцінювання інноваційних проектів та преференції для них на рівні законодавчого поля, визначення норм проведення експертизи й конкурсного відбору інноваційних програм.

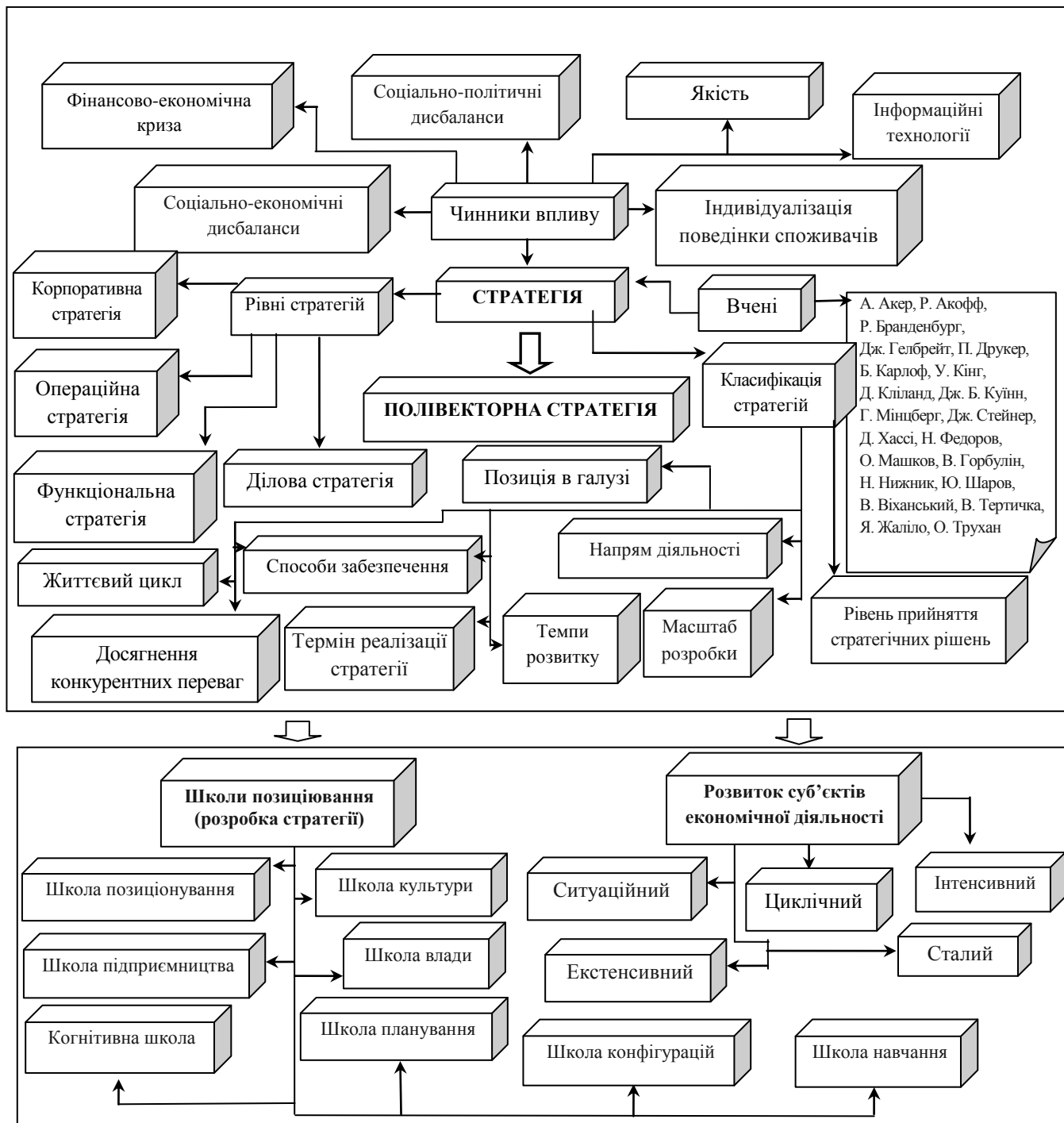

Рис. 2. Теоретичний підхід до розкриття суті термінологічного апарату «стратегія» та похідного терміна «полівекторна стратегія» (розвинуто автором)

Підсумовано, що важливою частиною оновлення національної економіки в напрямі розвитку інвестицій та інновацій є модель системних складових

полівекторності в інвестиційному середовищі України. Модель узагальнює екологічні, соціальні, економічні, законодавчі, правові, технічні складові та має два комплексних блоки. Встановлено, що ключовим елементом першого блоку є інвестиційна інфраструктура. Другий блок представлено елементами законодавчої складової інвестиційної політики, взаємопов'язаність та взаємовплив яких зумовлюють комплексний характер моделі.

У другому розділі – **«Методологія стратегічної розбудови інвестиційних платформ в Україні»** – досліджено методологічні основи розвитку інвестиційних платформ; висвітлено стратегічне планування й концептуалізацію розвитку інвестиційних платформ; узагальнено інструментарій розбудови платформ в Україні; проаналізовано використання ІТ і трендових технологій з використанням інвестиційних платформ; з'ясовано їх вплив на національну економіку; розкрито суть краудфандингової інвестиційної платформи в Україні.

Запропоновано методологічний підхід до визначення стратегії розвитку інвестиційних платформ (рис. 3), який ґрунтується на базисних компонентах зарубіжного досвіду; вони були запозичені в іноземних експертів під час імплементації проектів партнерства. Найбільш відомими проектами, що вплинули на розробку методологічних підходів, зокрема в напрямі розбудови інвестиційних платформ, є проект партнерства Канада – Україна «Регіональне врядування та розвиток», проект «Запровадження європейських стандартів державного управління в Україні», проект «Локальні інвестиції та національна конкурентоспроможність». Використовуючи зарубіжний досвід з розробки стратегії інвестиційних процесів у межах національної економіки, визначено основні етапи: стратегічний аналіз, вибір стратегії, реалізація стратегії.

Реалізація методологічного підходу до формування стратегії інвестиційних платформ має бути тісно пов'язана з можливими виконавцями дій та прозорістю його імплементації. Методологія визначає основні інструменти для структуризації планування та оцінювання можливостей подальшого формування інвестиційних платформ у структурі національної економіки. Застосування застарілих методів наразі деструктивно впливає на ефективність прийняття економічних і соціальних рішень щодо функціонування та розвитку інвестиційних платформ.

Обґрунтовано сукупність заходів сприяння соціальному розвитку національної економіки, суть яких визначає основні складові інвестування: світовий фінансовий ринок, права людини, важливість бізнесу та управління, використання природних ресурсів, корпоративне управління (рис. 4).

Встановлено, що всі сфери економіки в Україні в інвестиційному процесі регулюються системою економічних, фінансових та інших важелів, імплементація яких залежить від наявних механізмів оподаткування, державної політики щодо фінансових процесів, цінової політики на ринку України, державних норм і стандартів, регулювання участі інвесторів у приватизації. Більша частина елементів механізму управління інвестиційною діяльністю в Україні спирається на загальні правила регулювання ринку в Україні. Тому кожному складову інвестиційної діяльності варто розглядати як загальнодержавну функцію.

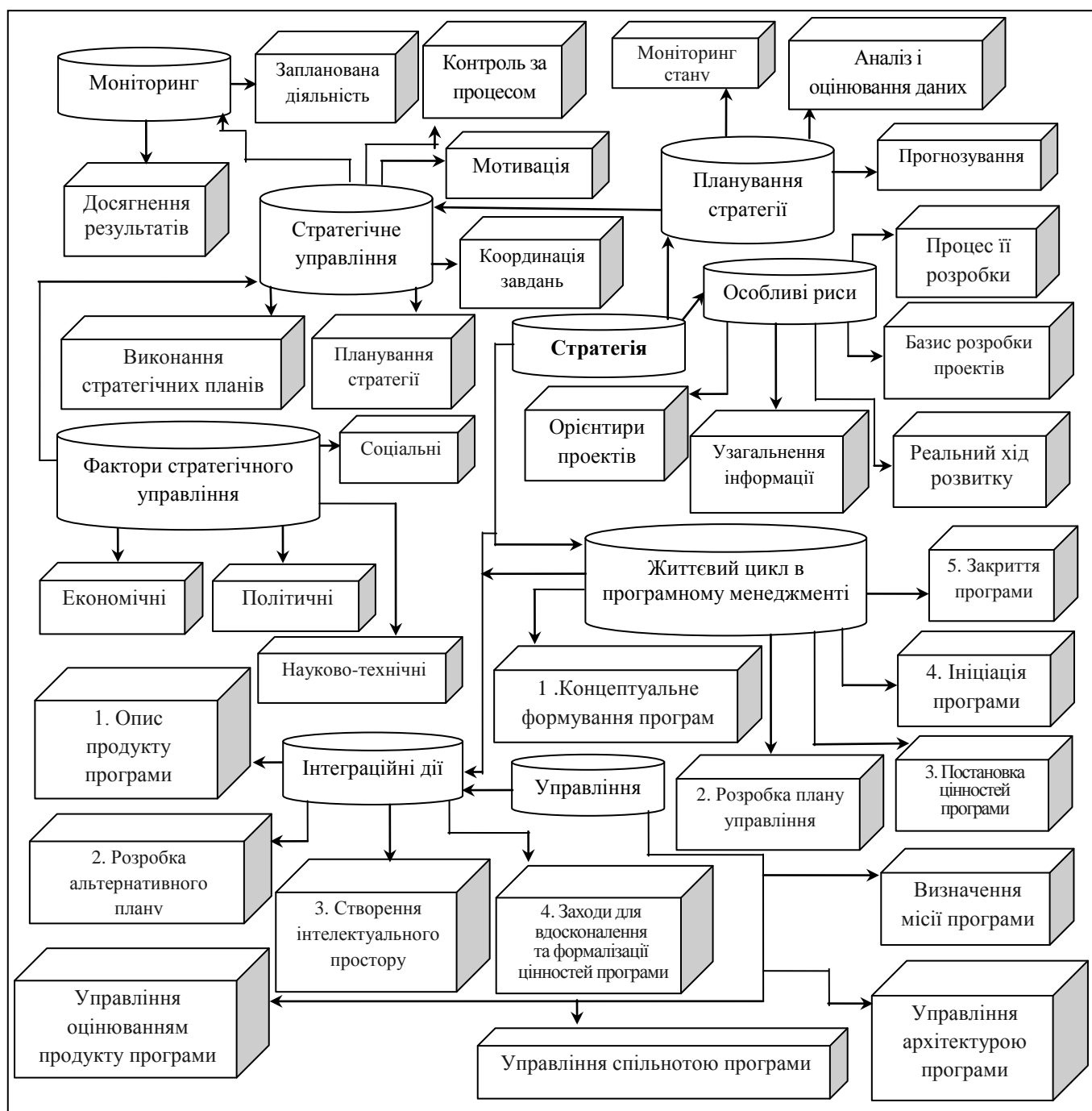

Рис. 3. Методологічний підхід до визначення стратегії розвитку інвестиційних платформ (розвинуто автором)

Інвестиційні платформи в Україні покликані задовольнити потреби в усіх сферах національної економіки, мобілізуючи наявні інвестиційні ресурси. Встановлено, що найбільш дієвим заходом із залучення інвестицій у національну економіку стало укладання угоди про асоціацію між Україною та ЄС, що, у свою чергу, вплинуло на розвиток інноваційних галузей економіки, реформи у сфері економіки та державного управління, появу нових формальних та неформальних практик залучення інвестицій, нових інвесторів, а також гармонізацію українського законодавства з нормами ЄС. Розвиток національної економіки супроводжується поширенням інформаційних технологій у всіх сферах життя суспільства, які, у свою чергу, відіграють вагомий роль у формуванні інвестиційної привабливості всіх напрямів економічних процесів та сприяють появі нових форм співробітництва.

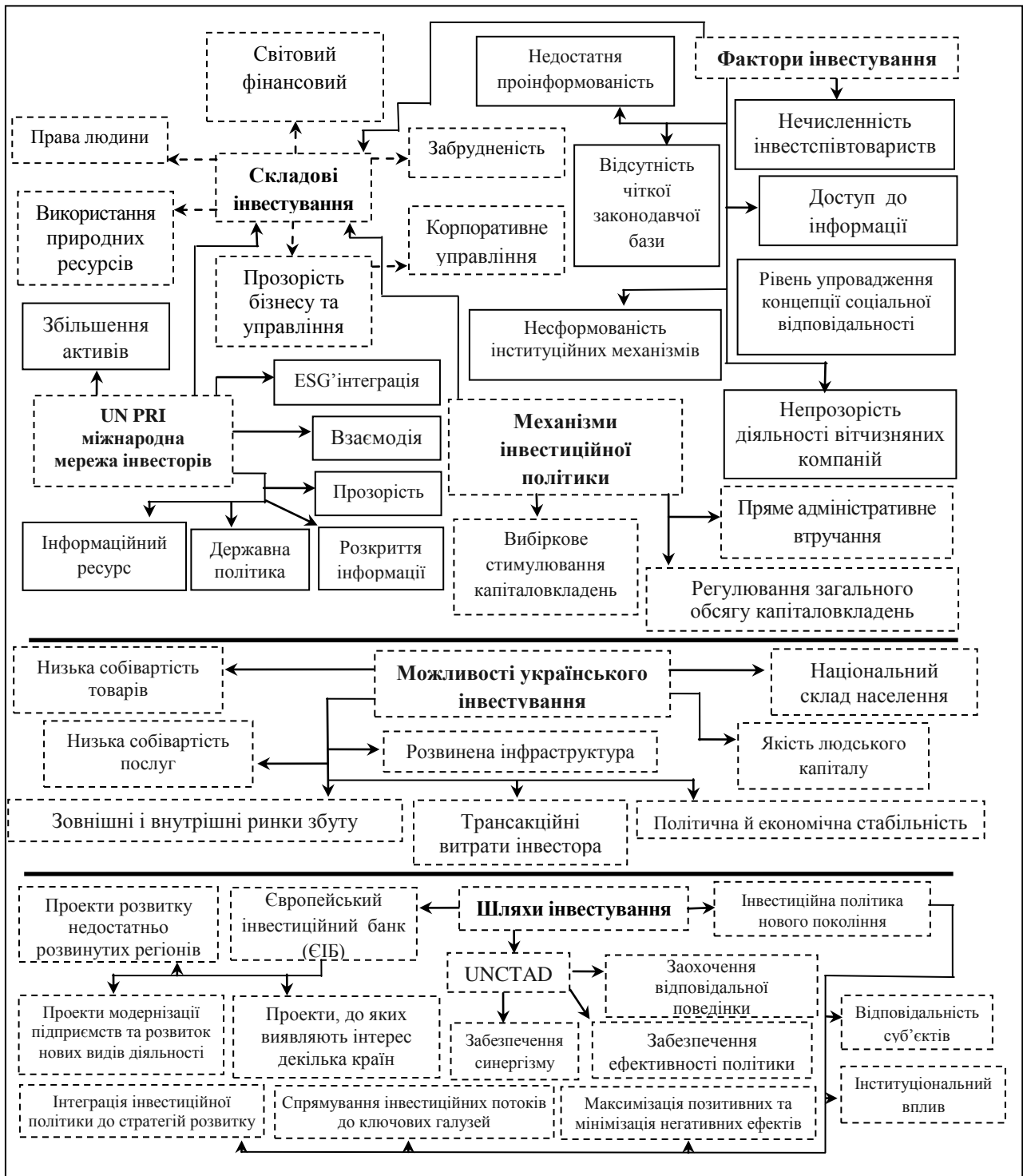

Рис. 4. Сукупність заходів зі сприяння інвестиційному розвитку національної економіки (запропоновано автором)

Інформаційні технології надають змогу інтегруватися до глобального простору та залучити більше ресурсів завдяки кращій обізнаності інвесторів про Україну. Використання інструментів інформаційних технологій у напрямі збільшення інвестиційної привабливості впливає на зміцнення конкурентоспроможності національної економіки. Встановлено, що зниження витрат в економічних процесах визначає актуальність використання інформаційно-технологічних інструментів і засобів ІТ.

Розроблено модель впливу інформаційних технологій на інвестиційну привабливість національної економіки (рис. 5), яка відображає найбільш використовувані інвестиції при залученні інформаційних технологій через приватних інвесторів, кредитування, венчурного інвестування, державного стимулювання, спеціалізованих центрів, субвенції, торгове партнерство, стратегічне інвестування, акціонерний капітал.

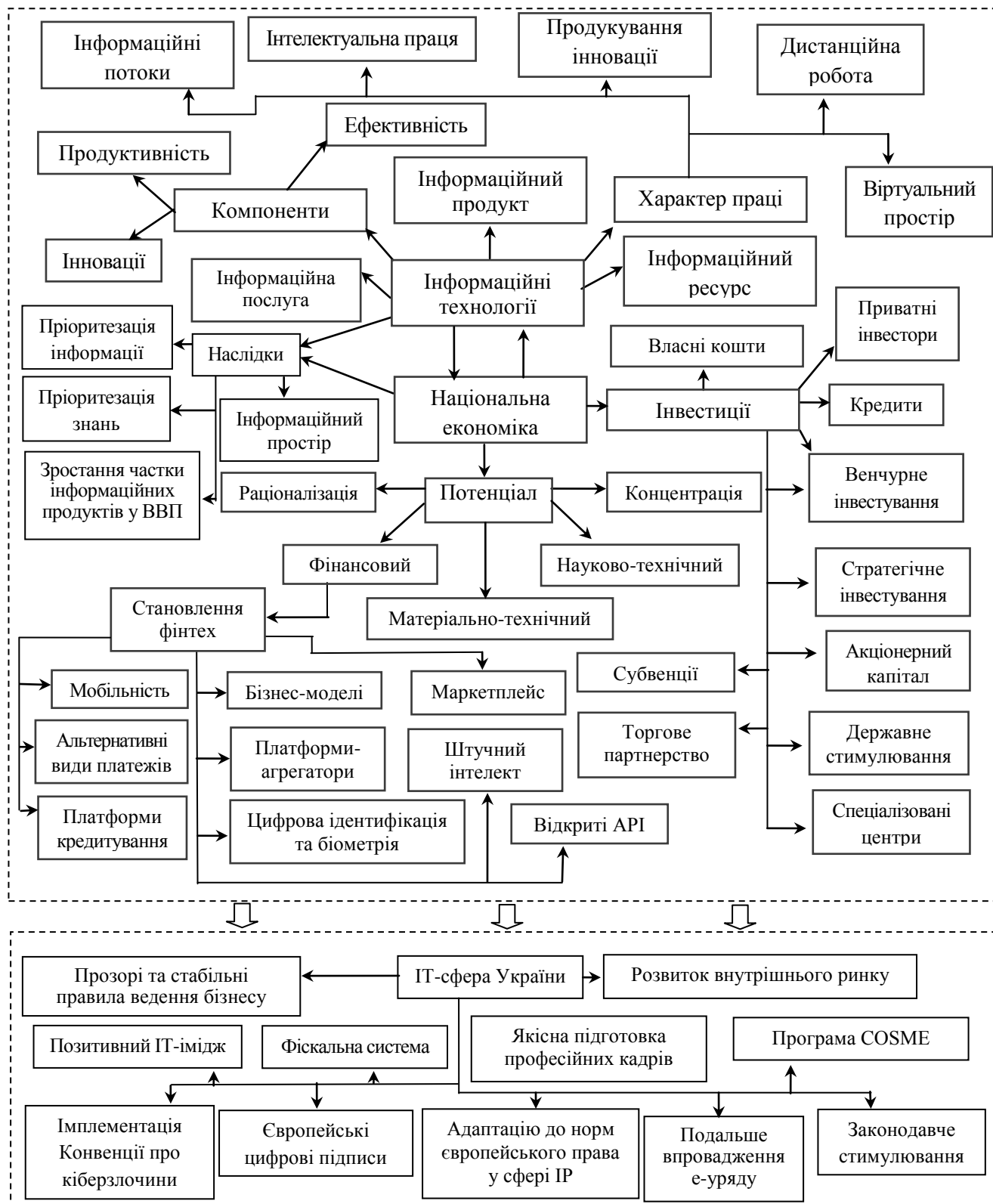

Рис. 5. Модель впливу інформаційних технологій на інвестиційну привабливість національної економіки (розроблено автором)

У межах цих інвестицій найбільш актуальним є подальше становлення фінтеху в національній економіці, а саме: платформ кредитування, мобільності, бізнес-моделей (поява нових), цифрової ідентифікації та біометрії, платформ-агрегаторів, штучного інтелекту, маркетплейсів, відкритих API.

Останніми роками рівень оновлення інформаційних систем дедалі більше впливає на функціонування суб'єктів економічної діяльності, які формують окремі галузі країни, тому розвиток інформаційних технологій свідчить про актуальність цієї сфери. Основними компонентами інформаційних технологій, що впливають на інвестиційну привабливість національної економіки, є: покращення продуктивності, надання більшого обсягу послуг за менші гроші; підвищення ефективності в бізнес-процесах, скорочуючи при цьому період виходу на ринок, і спрощення опрацювання транзакцій; диференціація продукту та послуг суб'єктів економічної діяльності. Для України залучення додаткового капіталу в сучасних умовах є важливим результатом доступності та відкритості інформації, прозорості функціонування ринку для більшості потенційних інвесторів.

Причинами зростання ролі інформаційних технологій у житті суспільства є збільшення частки інформаційних продуктів і послуг у валовому внутрішньому продукті країни, розгалуження інформаційного простору по всій країні, що полегшує доступ до світових інформаційних ресурсів. IT-ринок в Україні за підтримки держави має бути цілісною індустрією, яка може впливати на рівень залучення інвестиційних надходжень до національної економіки. Основною перевагою використання інформаційних технологій в економічних процесах є автоматизація рутинної роботи. Також варто розуміти: чим більше інвестування в інформаційну систему, яка є одним з інструментів покращення економічних процесів, тим вища конкурентоспроможність національної економіки щодо країн – членів ЄС. Як інвестиції, так і інформаційні технології, мають бути обґрунтованими за критеріями оцінювання відповідності наведених на їх користь аргументів та ефективності від реалізації інвестиційного проекту.

У *третьому розділі* – «Дослідження структури інвестиційного профілю України» – проведено дослідження мінливості обсягів капітальних інвестицій України за видами економічної діяльності; встановлено факторний вплив на гальмування та прискорення розвитку інвестиційних процесів в Україні; удосконалено методологію просторового аналізу інвестиційного ландшафту України; проаналізовано показники результативності міжнародного трансферу технологій в Україні.

З метою виявлення основних тенденцій здійснено фрактальний аналіз обсягів капітальних інвестицій України за видами економічної діяльності за період 2002–2016 рр. (табл. 1). Доведено, часові ряди капітальних інвестицій, зокрема, інвестицій у промисловість, сільське господарство, торгівлю, транспорт та зв'язок, є антиперсистентними, оскільки значення показника Херста менше ніж 0,5. Отримане значення прогнозу на майбутній період свідчить про низхідну тенденцію досліджуваних показників. Часовий ряд капітальних інвестицій у будівництво є абсолютно випадковий або стохастичний, тому прогнозувати цей показник не має сенсу. Низхідна тенденція прогнозних показників обсягів

капітальних інвестицій свідчить про подальше погіршення економічної ситуації в країні, тому варто переглянути критерії ефективності задіяного інструментарію інвестиційної діяльності. Доцільною є активізація роботи з розвитку існуючих механізмів інвестиційної діяльності відповідно до нових умов ведення бізнесу.

Таблиця 1

Показник Херста для досліджуваних часових рядів капітальних інвестицій

Види інвестицій	Рівняння лінійної регресії	Коефіцієнт детермінації R^2	Показник Херста (H)	Фрактальна розмірність (D)
Капітальні інвестиції	$y = 0,379x + 0,2363$	$R^2 = 0,9047$	0,379	1,621
Інвестиції за видами господарської діяльності:				
– сільське господарство	$y = 0,337x + 0,258$	$R^2 = 0,8217$	0,337	1,663
– промисловість	$y = 0,346x + 0,2804$	$R^2 = 0,8964$	0,346	1,654
– будівництво	$y = 0,428x + 0,1764$	$R^2 = 0,9442$	0,428	1,572
– торгівля	$y = 0,341x + 0,2872$	$R^2 = 0,8851$	0,341	1,659
– транспорт та зв'язок	$y = 0,378x + 0,2358$	$R^2 = 0,9259$	0,378	1,622

Джерело: розраховано автором.

За результатами проведеного прогнозування аналогічним методом дослідження часових рядів обсягів іноземних інвестицій у національну економіку та її провідні галузі доведено, що в наступному періоді прогнозується зростання як загального обсягу фінансування, так і за видами економічної діяльності (табл. 2). За результатами прогнозування підтверджено гіпотезу щодо антиперсистентності досліджуваних рядів, проте зазначене доводить наявність ознаки волатильності динаміки показника, що в перспективі формує нестабільність та низьку прогностичність.

Таблиця 2

Показник Херста для досліджуваних часових рядів

Види інвестицій	Рівняння лінійної регресії	Коефіцієнт детермінації R^2	Показник Херста (H)	Фрактальна розмірність (D)
Загальний обсяг іноземних інвестицій	$y = 0,2568x + 0,3805$	$R^2 = 0,77$	0,379	1,621
Інвестиції за видами господарської діяльності:				
– сільське господарство	$y = 0,2981x + 0,322$	$R^2 = 0,76$	0,390	1,610
– промисловість	$y = 0,2324x + 0,436$	$R^2 = 0,55$	0,356	1,644
– будівництво	$y = 0,3136x + 0,321$	$R^2 = 0,85$	0,418	1,582
– торгівля	$y = 0,3737x + 0,255$	$R^2 = 0,87$	0,422	1,578
– транспорт та зв'язок	$y = 0,3485x + 0,278$	$R^2 = 0,89$	0,428	1,572

Джерело: розраховано автором.

У ході дослідження факторів, які впливають на прискорення та гальмування інвестиційних процесів в Україні, на основі використання методології SWOT-аналізу зроблено висновок, що в Україні є всі факторні умови розвитку інвестиційних процесів для парирування загроз завдяки сильним сторонам, проте все залежатиме від методів використання існуючих можливостей та швидкості трансформації слабких сторін у сильні.

За результатами структуризації знань про зовнішнє середовище, що суттєво впливає на розбудову та розвиток інвестиційної платформи в Україні, на основі використання методології PEST-аналізу систематизовано фактори зовнішнього середовища розбудови й розвитку інвестиційної платформи на політичні, економічні, соціальні та технологічні. Оцінено ступінь вагомості кожного фактора як добуток їх вагомості для досліджуваної системи, напряду впливу та міри впливу факторів. Сформовано три можливих сценарії подальшої розбудови та розвитку інвестиційної платформи в Україні. Рекомендовано віддати перевагу реальному сценарію, який передбачає втілення стратегії реалізації внутрішнього інвестиційного потенціалу або стратегії нейтралізації внутрішніх загроз.

Обґрунтовано суть поняття «інвестиційний ландшафт» як упорядкованої просторової структури, що характеризує зміну інвестиційних реалій визначеної території. Інвестиційний ландшафт будь-якої територіальної одиниці можна описати такими показниками: обсяг капітальних інвестицій (K_i); обсяг прямих іноземних інвестицій (P_i); обсяг фінансових вкладень підприємств (KI). Охарактеризовано їх вагомість та роль у структурі. Досліджено динаміку зміни компонентів інвестиційного ландшафту України за 2010–2017 рр. (рис. 6).

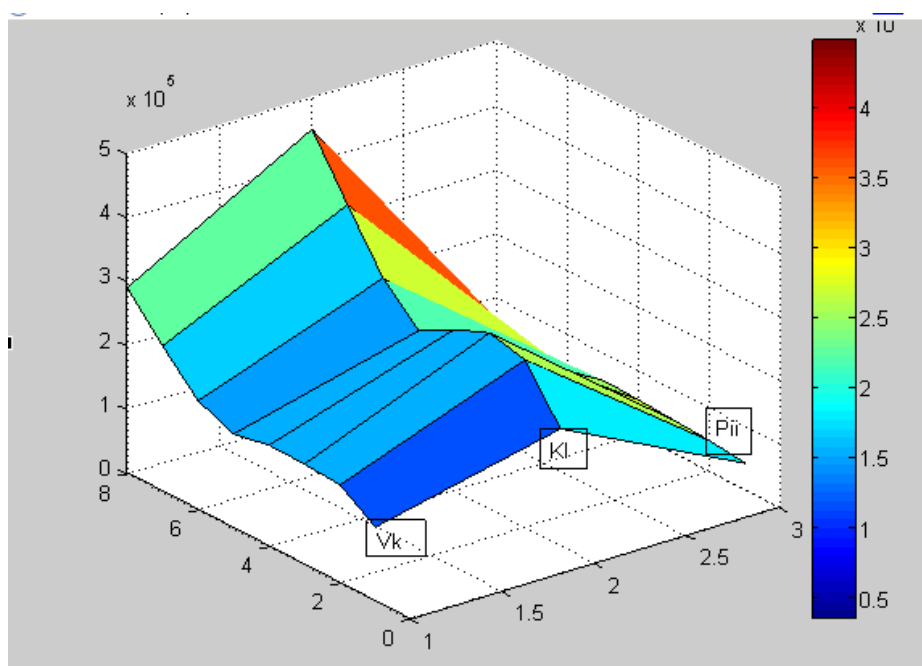

Рис. 6. Структура базового ландшафту інвестиційних процесів в Україні
(побудовано автором)

У результаті побудовано тривимірне подання інвестиційного ландшафту, яке демонструє його структуру та дає можливість виявити зони, що потребують згладження завдяки застосуванню засобів і технологій фінансової компенсації, механізмів територіального перерозподілу інвестиційних ресурсів, а також пошуку інструментів усунення недоліків інвестиційного образу окремих територій.

Здійснено аналіз трансферу технологій за трьома напрямками: спираючись на світові рейтинги, застосовуючи показники результативності –

технічний платіжний баланс і доступні статистичні показники, а також застосовуючи такі, що відображають ефективність трансферу. За результатами аналізу перших двох груп показників потрібно зазначити, що ступінь інновативності національної економіки не відповідає світовим стандартам (крім окремих напрямів, наприклад інформаційно-комунікаційні технології), що відображено в міжнародних рейтингах.

Результати обміну технологіями показують, що передані технології стосуються переважно промислових зразків та знаків для товарів і послуг, а найбільш цінні – винаходи та корисні моделі – становлять незначну частку в загальному обсязі трансферу. Це пов'язано з політичними, економічними та фінансовими ризиками, а також неефективними механізмами стимулювання розвитку інновацій на рівні національної економіки. Необхідною умовою для подальшого вдосконалення механізмів розвитку міжнародного трансферу технологій є застосування й показників ефективності (рис. 7).

Показники участі України в міжнародному трансфері технологій			
<i>Показники рейтингу</i>	<i>Показники результативності</i>		<i>Показники ефективності</i>
	<i>Технологічний платіжний баланс</i>	<i>Статистичні дані в динаміці</i>	
Глобальний індекс інновацій	Плата за користування інтелектуальною власністю, що не зарахована до інших категорій	Бюджетне фінансування інноваційної діяльності та трансферу технологій	Рівень охоронної активності щодо прав інтелектуальної власності
Індекс інноваційного розвитку агентства Bloomberg	Телекомунікаційні, комп'ютерні та інформаційні послуги	Видано охоронних документів на об'єкти інтелектуальної власності	Патентна ефективність
Глобальний індекс конкурентоспроможності	Науково-дослідні та дослідно-конструкторські послуги	Отримані патенти на об'єкти інтелектуальної власності, за даними міжнародних офісів	Ліцензійна ефективність
Інноваційний індекс Європейського інноваційного табло	Технічні послуги, послуги з торгівлі та інші ділові послуги	Кількість та структура переданих технологій	Ефективність трансферу переданих технологій
Глобальний індекс конкурентоспроможності талантів	Експорт роялті та інших послуг, пов'язаних з використанням інтелектуальної власності	Кількість та структура придбаних технологій промисловими підприємствами	Коефіцієнт покриття імпорту експортом роялті та інших послуг, пов'язаних з використанням інтелектуальної власності
Міжнародний індекс захисту прав власності	Імпорт роялті та інших послуг, пов'язаних з використанням інтелектуальної власності	Експорт-імпорт роялті та інших послуг, пов'язаних з використанням інтелектуальної власності	Індекс ефективності трансферу переданих технологій, створених за рахунок бюджетних коштів
		Кількість переданих технологій, створених за бюджетні кошти	Ефективність фінансування трансферу технологій
		Надходження від переданих технологій та/або права на використання прав інтелектуальної власності	Індекс зміни структури технологій, що передаються

Рис. 7. Групування показників участі України в міжнародному трансфері технологій (*пропозиції автора*)

Їх використання розширить предметну область дослідження трансферу технологій.

У четвертому розділі – **«Стратегічні засади розвитку паркового механізму інвестиційної платформи України»** – концептуалізовано галузеву структуру інвестиційної платформи України; представлено територіальний базис інфраструктури інвестиційної платформи України; обґрунтовано територіально-галузеву надбудову інфраструктури інвестиційної платформи України.

Концептуалізовано структуру інвестиційної платформи таким чином: її горизонтальний базовий рівень охоплює об'єкти та суб'єктів господарювання за територіальним принципом: індустріальні парки; горизонтально-вертикальний рівень організований за галузево-територіальним принципом. Багатомірність у горизонтально-вертикальній площині інвестиційної платформи забезпечує перетин науки, виробництва та бізнесу при функціонуванні таких інститутів, як наукові та технологічні парки. У цілому характер і специфіку взаємодії на вертикальному та горизонтальному рівнях визначає парковий механізм.

Досліджено методологію й практику організації спеціальних економічних зон в Україні. Виявлено, що перешкодами активізації надходження інвестицій у країну було визначено такі аспекти: бюрократизм, корупцію, нестабільність політичного середовища та значне податкове навантаження. Критичний аналіз результатів діяльності спеціальних економічних зон у докризовий період (2010–2014 рр.) довів, що розроблені та затверджені програмні документи стратегічного значення для розвитку інвестування в країні було не виконано внаслідок формальності виконання та відсутності дієвого моніторингу змісту стратегічних документів національного значення за їх виконанням.

Кількість діючих спеціальних економічних зон зменшилася з 8 до 6 за 2010–2014 рр., тоді як кількість діючих територій пріоритетного розвитку – з 28 до 8. Відповідно, скоротилася кількість проектів у спеціальних економічних зонах – з 110 до 82 одиниць, кількість проектів у територій пріоритетного розвитку – з 81 до 12. Також скоротилась кількість задіяних підприємств у спеціальних економічних зонах з 107 до 80 та у територій пріоритетного розвитку – з 78 до 11. Темпи зростання показників освоєння інвестицій знижуються у 2012–2013 рр. і становлять 97,5 % та 98,7 % відповідно. У 2014 р. показник досяг рівня у 105,15 %. Коефіцієнт освоєння передбачених інвестицій зростає з 0,74 до 0,88 по Україні, тоді як по спеціальних економічних зонах – з 0,97 до 1,19. Коефіцієнт освоєння фактичних інвестицій по Україні демонструє зниження за 2010–2014 рр. з 0,90 до 0,88, тоді як за даними по спеціальних економічних зонах – з 0,99 до 0,94. Підвищився рівень забезпечення інвестиціями порівняно з передбаченим, по спеціальних економічних зонах – з 97,93 % у 2010 р. до 125,66 % у 2014 р., тоді як по Україні – з 82,38 % до 99,92 %.

Визначено обернену тенденцію рівнів фактичного забезпечення інвестиціями від передбаченого за територіями пріоритетного розвитку порівняно з аналогічними показниками по спеціальних економічних зон. Так,

досліджуваний показник знизився з 77,28 % до 73,60 %. Така тенденція спостерігається й за коефіцієнтами освоєння передбачених інвестицій, де, за даними територій пріоритетного розвитку, їх рівень знизився з 0,68 до 0,56. Тільки коефіцієнти освоєння фактичних інвестицій у територіях пріоритетного розвитку демонструють подібну низхідну тенденцію аналогічному показнику по спеціальних економічних зонах, а саме: показник знизився з 0,88 до 0,76. Таким чином, можна стверджувати, що за результатами функціонування механізму територій пріоритетного розвитку спостерігаються стабільні тенденції згортання діяльності суб'єктів господарювання. Крім того, частка в структурі інвестицій в основний капітал стрімко зростає за 2010–2014 рр. з 78,82 % до 86,69 %. На грошові внески припадає частка інвестицій, що дорівнює 62,25 % у 2010 р., яка знижується до 55,51 % у 2014 р.; на внески у вигляді рухомого та нерухомого майна – 25,21 % у 2010 р., що зростає до 32,31 % у 2014 р. Таким чином, джерела інвестицій у формі грошових внесків скорочуються на тлі підвищення частки інвестицій у майно. Частка фактичних надходжень інвестицій від обсягу передбачених за проектами скорочується з 82,71 % у 2010 р. до 73,70 % у 2012 р., тоді як уже з у 2014 р. зросла до рівня 99,92 %. Показники забезпечення надходжень інвестицій в основний капітал за фактичними даними демонструють низхідну тенденцію з підвищенням значення лише у 2014 р. Отже, спостерігається невиконання передбачених інвестиційними проектами надходжень інвестицій. При цьому податкові пільги стрімко зростають, у 2011 р. становили 113,76 %, у 2012 р. – 122,53 %, тоді як у 2013 р. – 103,1 %, і знову у 2014 р. – 120,6 %. Темпи зростання платежів до бюджетів від реалізації інвестиційних проектів у 2011 р. становили 104,85 %, у 2012 р. – 113,25 %, у 2013 р. – всього 87,04 %, у 2014 р. – 107,15 %. Темпи зростання єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування у 2011 р. становили 94,09 %, у 2012 р. – 119,97 %, у 2013 р. – 66,87 %, у 2014 р. – 113,94 %. Проте, практика продемонструвала значні недоїмки бюджету в результаті наданих пільг на тлі виведення капіталу, зниження собівартості продукції з метою підвищення прибутковості, а не реінвестування, формування легальних «тіньових» схем ухилення від сплати податків. Механізми функціонування спеціальних економічних зон та територій пріоритетного розвитку з практичної точки зору не розкрили власного потенціалу, оскільки їх привілеї використовували не за цільовим призначенням та неефективно.

Доведено, що розвиток індустріальних парків випереджав упровадження необхідного нормативно-правового забезпечення їх функціонування, що не сприяло їх розвитку. Стримувалися процеси створення нормативно-правового забезпечення функціонування індустріальних парків, моніторингу та контролю за діяльністю, аналізу та оцінювання результатів. Державна підтримка наразі надається лише за певних умов, які значно ускладнюють отримання пільг, та потребує додаткових фінансових зусиль для її отримання. Формування законодавчої бази сприяло підвищенню активності створення індустріальних парків в Україні, однак для процесу їх створення та реєстрації характерна нерівномірна динаміка (рис. 8).

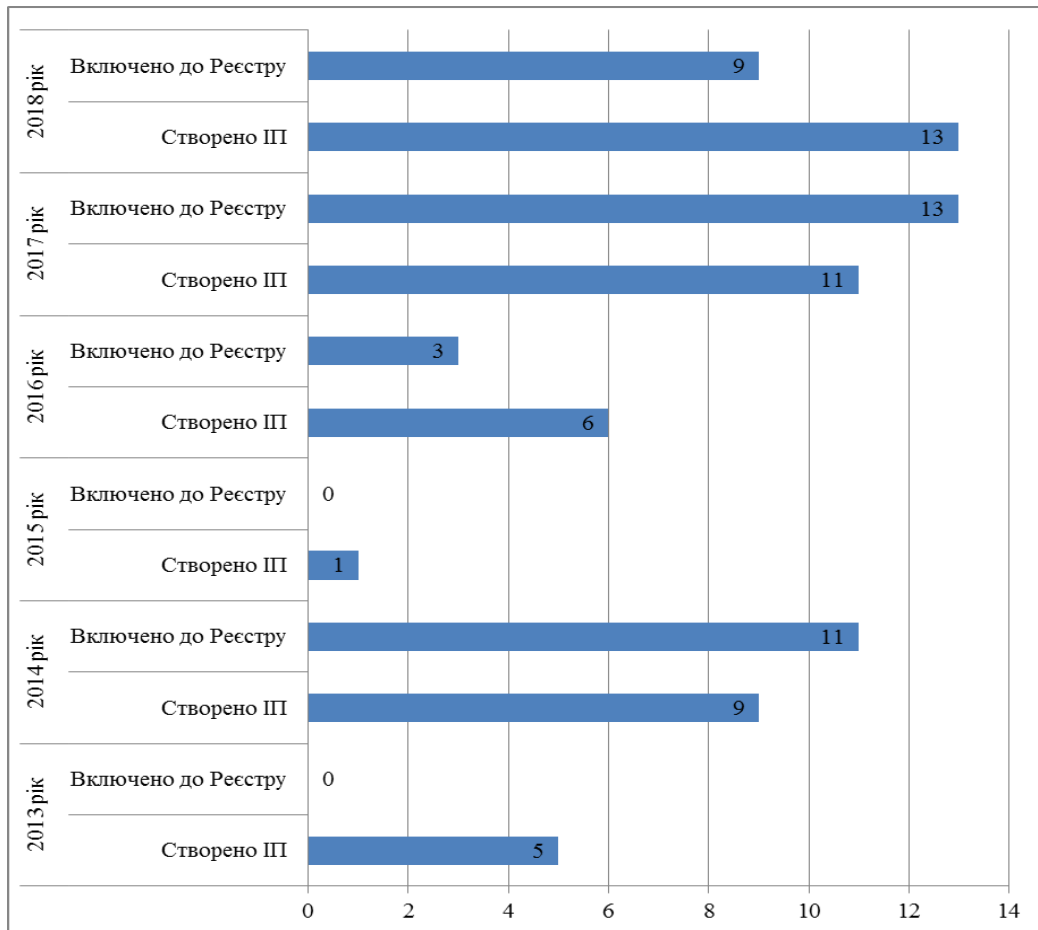

Рис. 8. Динаміка кількості створених та зареєстрованих індустріальних парків в Україні станом на 01.01.2019 (узагальнено автором)

Додатково індустріальні парки підтримує держава за рахунок направлення коштів Державного фонду регіонального розвитку на фінансування проектів створення їх інфраструктури за умови співфінансування з місцевими бюджетів у межах реалізації стратегій регіонального розвитку.

Проте, як наслідок, здійснюються спроби змінити джерела фінансування витрат з організації індустріального парку, не визначається ступінь досягнення цілей на кожному етапі діяльності індустріальних парків, що унеможлиблює визначення чіткого статусу індустріальних парків як діючого чи формально існуючого, що в результаті може призвести до розпорошеності коштів. Підтверджено формальне ставлення учасників процесу, недостатньо якісну підготовку змісту документів та бюрократичні перешкоди, що може бути підставою для ліквідації індустріального парку, але наразі не розроблено механізму визначення стану, після досягнення якого він ліквідується.

Доведено, що негативно впливають на розвиток технологічних парків нестабільність нормативно-правового забезпечення їх функціонування та відсутність розвитку їх мережі. Рекомендовано забезпечити інформування зацікавлених осіб про результати діяльності технологічних парків шляхом оприлюднення узагальненої інформації щодо їх організації, результатів проведення системного моніторингу; змін порядку комерціалізації результатів технологічних парків; розширення методів фінансування; удосконалення

державної координаційної системи розвитку технологічних парків в Україні; узгодження періоду, на який видається свідоцтво про інноваційність проекту технологічних парків (7 років), та періоду дії спеціального режим сприяння інноваційної діяльності (5 років).

Встановлено, що наразі інформація щодо функціонування та розвитку наукових парків є неповною й формальною, як щодо ефективності їх діяльності, так і щодо внеску в соціально-економічний розвиток країни. У країні немає єдиної концепції розвитку наукових парків, є лише окремі концепції для відповідних наукових парків, проте, їх зміст не охоплює всіх напрямів розвитку спеціальних режимів інвестування. Оскільки створена інтелектуальна власність належить ЗВО або науковій установі, рекомендовано доопрацювання законодавства щодо забезпечення трансферу технологій, комерціалізації наукових знань та здобутків, забезпечення створення інноваційних центрів при наукових установах і ЗВО, активізації фінансування наукової складової в системі вищої школи.

Для розбудови інвестиційної платформи у вертикалі наукових парків рекомендовано: забезпечити уніфікацію наведеної інформації щодо організації та діяльності наукових парків України; здійснювати моніторинг діяльності наукових парків із зазначенням джерел фінансування виконаних робіт чи наукових розробок; зобов'язати засновників проводити підсумок ефективності діяльності наукових парків як загалом, так і за результатами окремих етапів їх діяльності.

Доведено, що індустріальні, технологічні та наукові парки, механізм функціонування яких фактично формує інвестиційну платформу країни, функціонують і розвиваються за різними вимогами, нормами, що гальмує формування ефективною та дієвою інвестиційною інфраструктури в країні. Для забезпечення формування єдиної цілісності інвестиційної платформи в структурі національної економіки рекомендовано запровадити уніфіковану систему моніторингу для всіх учасників (з державним і недержавним фінансуванням), визначити єдині правила їх функціонування та розвитку.

У п'ятому розділі – «Стратегічні заходи активізації процесів самоорганізації як інструмент розвитку інвестиційних платформ в Україні» – досліджено процеси самоорганізації як інструмент розвитку інвестиційної платформи в Україні; розроблено імітаційну модель прийняття інвестиційних рішень; обґрунтовано необхідність застосування зарубіжного досвіду використання стартапів як основи розвитку інвестиційних платформ в Україні; запропоновано теоретико-методичний підхід до реалізації стартапу в Україні за допомогою акселераторів та інкубаторів.

Доведено, що в умовах відтоку капіталу доцільне використання внутрішньої самоорганізації як інструменту розбудови інвестиційної платформи України. Підтверджено, що кризові явища активізували інноваційні процеси на різних рівнях внутрішньої самоорганізації соціально-економічних процесів країни, що відповідає закону періодичного інноваційного оновлення, особливо коли воно відбувається вимушено. Констатовано, що державне

регулювання в період кризи призводить до штучної рівноваги, яка швидко порушується, коли відбувається послаблення контролюючих процесів. Як результат, законодавець обмежує можливості для появи нових форм самоорганізації. Висунуто гіпотезу, що для створення дієвої та результативної інвестиційної платформи в Україні потрібно ґрунтуватися не на нормативно-правовому базисі, а на законі структурної гармонії систем. Запропоновано в основу розбудови інвестиційної платформи України закласти модель «четверної мультиплікативної спіралі», що надасть змогу сформувати стійку систему самоорганізації, яка зможе пристосуватись до сучасних умов господарювання таким чином, щоб у перспективі отримати максимальний ефект від взаємодії «Університет-Влада-Бізнес-Споживачі».

Пропонований механізм самоорганізації в структурі інвестиційної платформи є дієвим інструментом в умовах нових глобальних викликів та мережевої економіки (рис. 9).

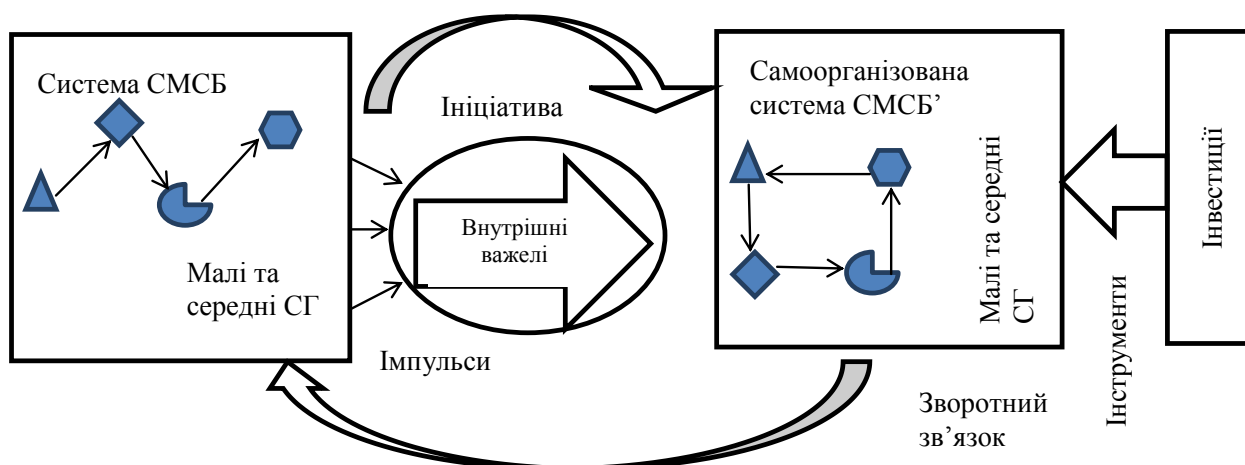

Рис. 9. Механізм самоорганізації для малого та середнього бізнесу щодо залучення інвестицій (розвинуто автором)

Запропонований механізм самоорганізації, на відміну від існуючих, надає змогу застосовувати нові моделі інвестування окремих галузей, наприклад, таких як: транспорт, нерухомість, інформаційні технології, біоінженерія, а також сприяє збільшенню масштабів та ефективності ведення бізнесу, підвищенню активності залучення мікроінвесторів.

Для сприяння розвитку процесів самоорганізації в інвестиційному середовищі розроблено імітаційну модель прийняття інвестиційних рішень, яка враховує вплив інфляції та спрощує прийняття інвестиційних рішень потенційних інвесторів, включає параметри інтересів генератора інвестиційного проекту та інвестора, зокрема їх фінансові результати, скориговані на індекс інфляції (рис. 10). Параметрами моделі виступають: термін окупності, індекс рентабельності, початкові інвестиції й норма дисконту, постійні та змінні витрати, кількість реалізованої продукції і її ціна за одиницю, податок на прибуток, фінансовий результат, інфляція. Імітаційну модель перевірено на прикладі інвестиційного проекту з ремонту головних вертолітних редукторів типу ВР-8, ВР-14, ВР-442, ВР-17, ВР-443, який

пропонує підприємство «Мотор Січ». Доведено, що запропонований АТ «Мотор Січ» інвестиційний проект з організації виробництва вертолітних редукторів має термін окупності 9,46 року, а чиста поточна вартість проекту становить 7701,53 тис. грн, що вказує на доцільність інвестування. Обґрунтовано, що протягом 10 років інвестор може отримати чистий прибуток у розмірі 3283,280 тис. грн при інвестуванні 5600 тис. грн, при 18 % ставки податку на прибуток і при незмінності зазначених вхідних даних.

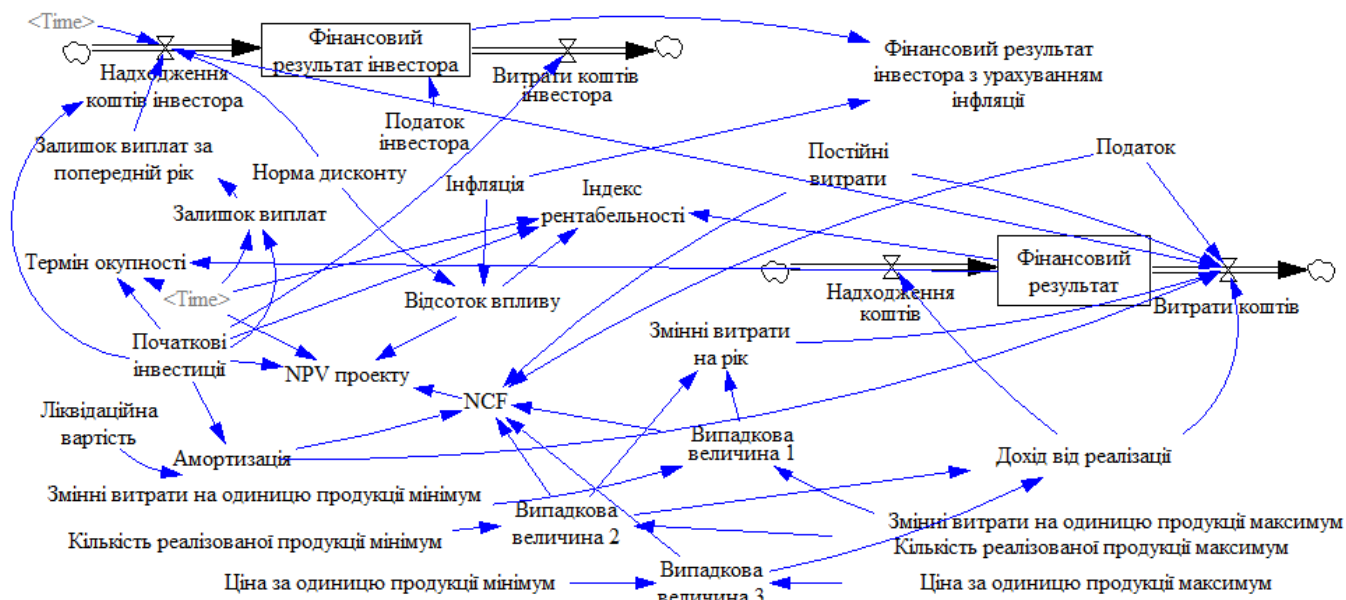

Рис. 10. Діаграма потоків імітаційної моделі фінансового результату з урахуванням інвестиційного проекту (удосконалено автором)

Пропонована імітаційна модель є уніфікованою, а закладені в неї розрахунки – загальноприйнятими, її використання значно спрощує прийняття інвестиційних рішень як для інвестора, так і для підприємства, дозволяє їм швидко оцінити всі стандартні параметри інвестиційних проектів.

Розвиток інвестиційних платформ в Україні багато в чому залежить від розвитку відносин з Європейським Союзом, наприклад мікрофінансова допомога за 2014–2017 рр. становила 3,4 млрд євро, також варто зауважити, що представництво ЄС в Україні є другим за величиною у світі. Європейське представництво відіграє важливу роль у трансформації державних інституцій які впливають як прямо, так і опосередковано на розвиток інвестиційних платформ в Україні. Загалом Україна має великий потенціал для інноваційного розвитку економіки, що спирається на таланти та підприємницькі навички українців. Важливо підкреслити напрями доцільності реалізації інвестиційних проектів у таких сферах: гена інженерія, нанобіофармакологія, синтетична біологія; адаптивні технології, нано- та біоматеріали, поновлювані джерела енергії, високоавтоматизоване виробництво; інформатизація (хмарні технології, мобільний зв'язок та портативні комп'ютери нових поколінь).

Україна має змінити ланцюги формування доданої вартості шляхом залучення інвестицій у соціальних формах стартап-проектів, що спрямовані на

розвиток інноваційних технологій та формування довгих ланцюгів доданої вартості (рис. 11).

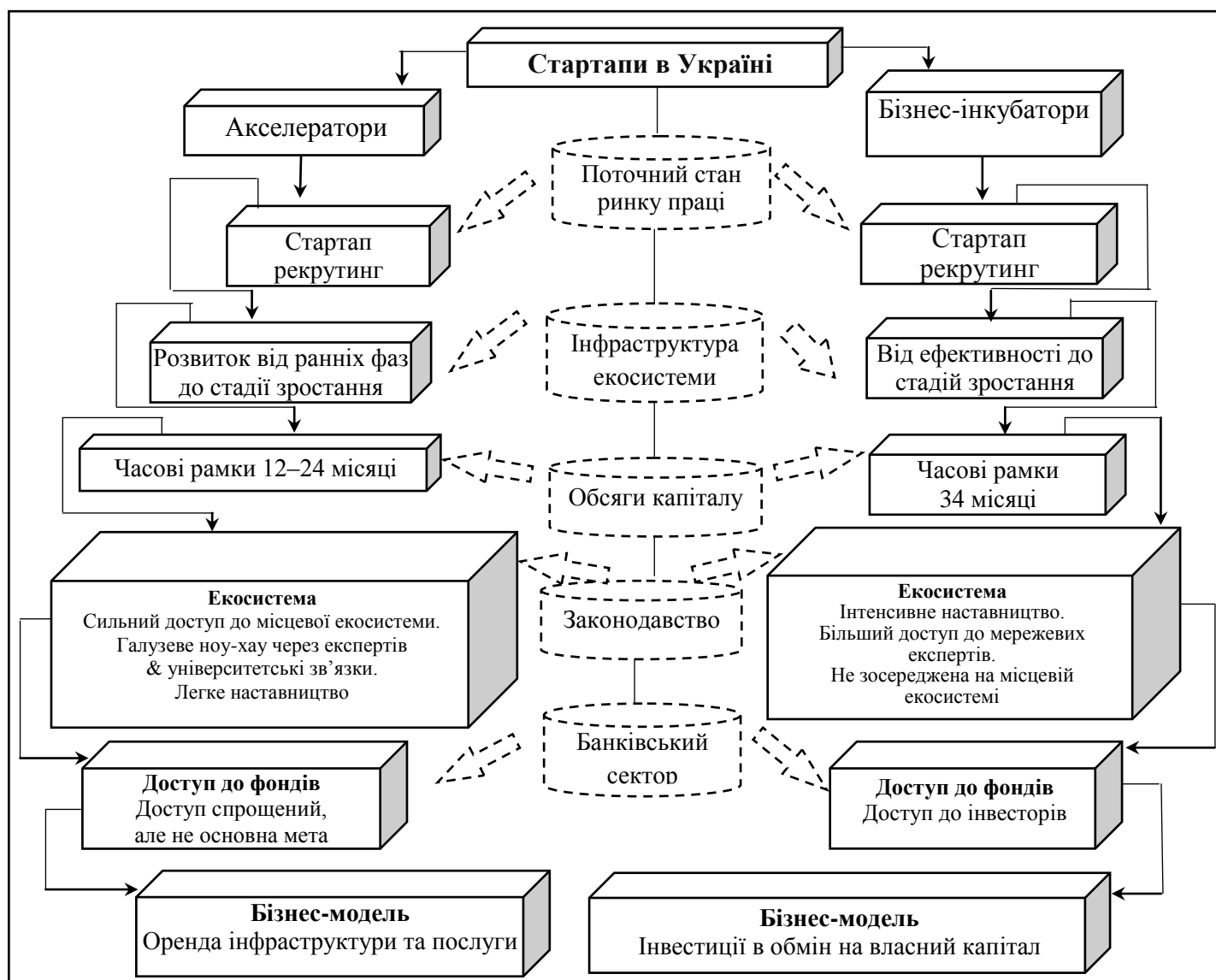

Рис. 11. Реалізація стартапу в Україні за допомогою акселераторів та інкубаторів (розвинуто автором)

Для національної економіки актуальним є приєднання України до міжнародних виробничих ланцюгів та адаптації до зміни світового попиту. Подальший розвиток має супроводжуватися технологічною модернізацією вдосконалення інфраструктури й промисловості. Четверта промислова революція – це наступний крок національної економіки, що може реалізовуватися за державної підтримки, спрямованої на запровадження інновацій, створення технологічних парків, бізнес-інкубаторів, центрів передачі технологій, хоча в європейському просторі йдеться про шостий технологічний рівень укладу.

ВИСНОВКИ

У ході дослідження розроблено теоретичні положення та надано практичні рекомендації щодо стратегічної розбудови й розвитку інвестиційних платформ в Україні. Одержані результати надали змогу сформулювати такі висновки.

1. Узагальнено теоретичні підходи до понятійно-категоріального апарату в частині тлумачення суті термінів «стратегія», «полівекторна стратегія», «інвестиційна платформа». Термін «стратегія» визначено як довгостроковий план, який враховує всі базові фактори, можливості, загрози при своїй реалізації; полівекторна стратегія – багатовекторний довгостроковий план, що адаптується під кожен складову зовнішнього та внутрішнього економічного середовища країни і реалізація якого залежно від чинників впливу може бути різною; інвестиційна платформа – сукупність програмних дій, систем поглядів, принципів, механізмів управління інвестиційними потоками, злагоджена взаємодія яких у фактичному й електронному форматі забезпечують мобільність і диверсифікацію інвестицій у просторі та часі, координацію й контроль за інвестиційними процесами з боку зацікавлених учасників, з метою формування ринку інвестиційного капіталу та ринку інвестиційних товарів і послуг, зорієнтованих на інновації. Функціонування інвестиційної платформи сприяє розвитку інвестиційно-інноваційної структури національної економіки.

2. Розвинуто науково-методичний підхід до активізації залучення інвестицій шляхом розвитку інноваційних форм діяльності у форматі індустріальних парків, наукових парків та технопарків. Визначено результати, які країна може отримати при реалізації інноваційних форм діяльності, а саме: комерціалізація наукових проектів; розвиток інноваційних стартапів, як на внутрішньому ринку країни, так і на міжнародному рівні; досягнення більш тісної співпраці з університетами; реалізація державно-приватного партнерства, результатом якого є інноваційні проекти, що, передусім, впроваджуються на державному рівні; звільнення від податків на етапі розробки інноваційного проекту, що сприяє розвитку проекту (фіскальні відносини розпочинаються з моменту комерціалізації проекту), завдяки зниженню податкового навантаження стає можливим вивільнити грошові кошти, пришвидшити темпи розробки та виробництва проекту за умов відсутності митних платежів, якщо для реалізації проекту необхідні елементи, які можна отримати лише за кордоном.

3. За результатами дослідження екосистеми національної економіки в межах питань інвестиційного клімату як одного з елементів інвестиційної платформи, як на макро-, так і на макрорівні, запропоновано модель імплементації інвестиційної платформи в структуру екосистему національної економіки. У моделі окреслено як окремі інвестиційні характеристики, так і оцінювання узагальнювальних (інтегральних) інвестиційних характеристик. Науково обґрунтовано, що базою цієї моделі є вдале інтегрування інвестиційних платформ в екосистему національної економіки для отримання

інвестицій і реалізації інноваційних продуктів чи сервісів із залученням громадян України.

4. Запропоновано методологічний підхід до обґрунтування стратегії розвитку інвестиційних платформ, який передбачає реалізацію покрокових дій стосовно імплементації інноваційних проектів в Україні за трьома компонентами, а саме: стратегічне управління, планування стратегії та життєвого циклу в програмному менеджменті. Мета підходу полягає в реалізації пошуку оптимального прийняття рішення на рівнях: стратегічного управління (контроль за процесом, моніторинг, планування, координація, мотивація), факторів стратегічного управління (соціальні, політичні, економічні й науково-технічні), планування стратегії (моніторинг стану економіки країни, аналіз та оцінювання даних, прогнозування).

5. У процесі дослідження інформаційних технологій, що впливають на інвестиційну привабливість національної економіки, виділено основні з них: покращення продуктивності, надання більшого обсягу послуг за менші гроші; підвищення ефективності в бізнес-процесах, скорочуючи період виходу на ринок, і спрощення опрацювання транзакцій; диференціація продукту та послуг суб'єктів економічної діяльності. Розроблено модель впливу інформаційних технологій на інвестиційну привабливість національної економіки, яка окреслює основні шляхи подальшого розвитку інвестиційного потенціалу країни в контексті використання зазначених у моделі елементів сучасних інформаційних технологій. Параметрами цієї моделі є прозорі та стабільні правила ведення бізнесу, розвиток внутрішнього ринку, реалізація програми COSME повною мірою, законодавче стимулювання ІТ-сфери, подальше впровадження е-уряду, адаптація до норм європейського права, застосування європейських цифрових підписів, імплементація Конвенції про кіберзлочини належним чином, позитивний ІТ-імідж. Зазначене надасть змогу залучати інвестиції приватних інвесторів, кредитні ресурси, венчурне інвестування, стратегічне інвестування, акціонерний капітал, державне стимулювання, створення спеціалізованих центрів із залучення інвестицій (в основному, акселераторів та бізнес-інкубаторів).

6. За результатами проведеного дослідження особливостей інвестиційних платформ у форматі акселераторів та бізнес-інкубаторів розвинуто теоретико-методичний підхід до реалізації стартапу в Україні за допомогою акселераторів та інкубаторів, що враховує основні відмінності між двома інвестиційними платформами за фазою інвестування, часовими рамками, екосистемою, доступом до фондів, використаною бізнес-моделлю. Наразі в Україні акселератори та бізнес-інкубатори виступають одним з ефективних способів залучення інвестицій і реалізації проектів та водночас є ключовими операторами підприємницької екосистеми, за допомогою яких українські стартап-компанії зростають, проходять навчання з менеджменту, збільшують фінансування, можуть налагодити зв'язки з іншими компаніями, отримують наставників та експертів на тих ринках, на яких стартап буде працювати.

7. Розвинуто теоретико-методичний підхід до підвищення спроможності регіонів залучати інвестиційні ресурси в межах взаємозв'язку між державно-

приватним партнерством, національним режимом інвестиційної діяльності, міжурядовими угодами про сприяння та взаємний захист інвестицій і економічний стан, на рівнях грошово-кредитної системи країни, традиційних галузей національної економіки, банківського сектору національної економіки. Головним напрямом підходу є отримання максимальної вигоди від укладеної угоди про асоціацію між Україною і ЄС для розвитку інноваційних галузей економіки, широкої співпраці з ЄС, гармонізації законодавства, залучення нових інвестицій, реформи у сфері державного управління та економіки, зокрема, для вирішення антикризових питань шляхом реалізації наданих вигід, що стали можливими та доступними при укладанні угоди з ЄС про асоціацію, зокрема, у частині отримання фінансової допомоги.

8. Проведено фрактальний аналіз обсягів капітальних інвестицій України за видами економічної діяльності та обсягів іноземних інвестицій у національну економіку та її провідні галузі за період 2002–2016 рр. Встановлено, що часові ряди капітальних інвестицій є антиперсистентними, оскільки значення показника Херста менше ніж 0,5. Методом фрактального аналізу з'ясовано, що часовий ряд капітальних інвестицій у будівництво є абсолютно випадковим або стохастичним, тому прогнозувати цей показник не має сенсу. За результатами прогнозування підтверджено гіпотезу щодо антиперсистентності досліджуваних рядів обсягів іноземних інвестицій, тобто спрогнозовано зміну тенденції – спад зміниться зростанням і навпаки, що визначає нестабільність та низьку прогностичність показника. Доцільною є активізація роботи з розвитку існуючих механізмів інвестиційної діяльності відповідно до нових умов ведення бізнесу.

9. У ході дослідження факторів, які впливають на прискорення та гальмування інвестиційних процесів в Україні, на основі використання методології SWOT-аналізу зроблено висновок, що в Україні є всі факторні умови розвитку інвестиційних процесів для парирування загроз завдяки сильним сторонам, проте, усе залежатиме від методів використання існуючих можливостей та швидкості трансформації слабких сторін у сильні. За результатами структуризації знань про зовнішнє середовище, що суттєво впливає на розбудову та розвиток інвестиційної платформи в Україні, на основі використання методології PEST-аналізу систематизовано фактори зовнішнього середовища розбудови та розвитку інвестиційної платформи. Сформовано три можливих сценарії подальшої розбудови та розвитку інвестиційної платформи в Україні. Рекомендовано віддати перевагу реальному сценарію, оскільки він є найімовірнішою альтернативою як з економічного, так і з практичного погляду.

10. Ініційовано та проведено дослідження особливостей формування національного інвестиційного ландшафту на основі просторового підходу. Удосконалено підхід до аналізу просторового інвестиційного ландшафту, що надає змогу реально забезпечити системний характер вивчення територіального інвестування, ґрунтовно та всебічно розкрити сутність інвестиційних процесів на територіальному рівні, налагоджувати та вирівнювати інвестиційні потоки

відповідно до сучасних економічних реалій. Запропоновано здійснювати аналіз трансферу технологій за трьома напрямками: спираючись на світові рейтинги, застосовуючи показники результативності – технічний платіжний баланс та доступні статистичні показники, а також застосовуючи такі, що відображають ефективність трансферу. За результатами аналізу перших двох груп показників, ступінь інновативності національної економіки не відповідає світовим стандартам (крім окремих напрямів, наприклад, інформаційно-комунікаційні технології), що відображено в міжнародних рейтингах. Необхідною умовою для подальшого вдосконалення механізмів розвитку міжнародного трансферу технологій є застосування й показників ефективності.

11. Концептуалізовано структуру інвестиційної платформи таким чином: її горизонтальний базовий рівень охоплює об'єкти та суб'єктів господарювання за територіальним принципом: індустріальні парки; горизонтально-вертикальний рівень організований за галузево-територіальним принципом. Багатовимірність у горизонтально-вертикальній площині інвестиційної платформи забезпечує перетин науки, виробництва та бізнесу при функціонуванні таких інститутів, як наукові й технологічні парки. У цілому характер та специфіку взаємодії на вертикальному й горизонтальному рівнях визначає парковий механізм. За результатами проведеного дослідження методології та практики організації спеціальних економічних зон в Україні доведено, що механізми з практичного погляду не розкрили власного потенціалу, оскільки їхні привілеї використовували не за цільовим призначенням та неефективно. Загалом індустріальні парки, технологічні парки, наукові парки, механізм функціонування яких фактично формує інвестиційну платформу країни, працюють за різними вимогами, що обтяжує формування ефективної й дієвої інвестиційної інфраструктури. Для забезпечення єдиної цілісності інвестиційної платформи рекомендовано запровадити уніфіковану систему моніторингу для всіх учасників (з державним та недержавним фінансуванням), визначити єдині правила їхнього функціонування й розвитку.

12. Обґрунтовано можливість використання самоорганізації як інструменту розбудови інвестиційної платформи України, проаналізовано стан інноваційної та інвестиційної діяльності, визначено вплив держави на формування систем самоорганізації, сформульовано передумови створення системи самоорганізації на засадах «четверної мультиплікативної спіралі». Запропоновано як основу розбудови інвестиційної платформи України взяти модель «четверної мультиплікативної спіралі», що надасть змогу сформувати стійку систему самоорганізації, яка зможе пристосуватися до сучасних умов господарювання таким чином, щоб у перспективі отримати максимальний ефект від взаємодії «Університет-Влада-Бізнес-Споживачі». Запропоновано механізм самоорганізації в структурі інвестиційної платформи, на відміну від існуючих, його застосування надає змогу використати нові моделі інвестування окремих галузей, а також сприяє збільшенню масштабів та ефективності ведення бізнесу, підвищенню активності залучення мікроінвесторів.

13. Удосконалено імітаційну модель прийняття інвестиційних рішень, яка враховує вплив інфляції та спрощує прийняття інвестиційних рішень потенційних інвесторів. Модель включає параметри інтересів генератора інвестиційного проекту та інвестора, зокрема фінансові результати, скориговані на індекс інфляції. Її апробовано на прикладі інвестиційного проекту з ремонту головних вертолітних редукторів типу ВР-8, ВР-14, ВР-442, ВР-17, ВР-443, який пропонує підприємство «Мотор Січ». Розроблена імітаційна модель є уніфікованою, а закладені в ній розрахунки – загальноприйнятими, її використання значно спрощує прийняття інвестиційних рішень як для інвестора, так і для підприємства, дозволяє їм швидко оцінити всі стандартні параметри інвестиційних проектів.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографії, розділи в колективних монографіях

1. Кравчун О. С. Теоретичні та прикладні аспекти розвитку інвестиційних платформ в Україні: монографія. Запоріжжя: Класичний приватний університет, 2019. 464 с.

2. Кравчун О. С. Інтеграція механізму функціонування індустріальних парків в межах розбудови інвестиційної платформи України. *Сучасні тенденції розвитку регіонів, підприємств та їх об'єднань*: монографія / Нац. металург. академія України; за ред. Л. М. Савчук, Л. М. Бандоріної. Дніпро: Пороги, 2018. С. 146–159.

3. Kravchun O. Actualization of self-organization mechanisms for investment platform development in Ukraine. *Transformation processes the development of economic systems in conditions of globalization: scientific bases, mechanisms, prospects*: collective monograph: in 2 vol. / ed. by M. Bezpartochnyi; ISMA University. Riga: «Landmark» SIA, 2018. Vol. 2. P. 165–173.

Статті в наукових фахових виданнях України, зокрема у виданнях України, що включено до міжнародних наукометричних баз

4. Кравчун О. С. Характерні аспекти та тенденції розвитку вільних економічних зон та територій пріоритетного розвитку України. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: економічні науки*. 2015. Вип. 14. Ч. 4. С. 163–167.

5. Кравчун О. С. Імплементация інвестиційної платформи в екосистему національної економіки. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. Одеса, 2016. Вип. 17. С. 178–181.

6. Кравчун О. С. Дослідження факторного впливу на гальмування та прискорення розвитку інвестиційних процесів в Україні. *Причорноморські економічні студії*. 2016. Вип. 6. С. 228–233.

7. Кравчун О. С. Системні складові стратегії полівекторності. *Інфраструктура ринку*. 2017. Вип. 11. С. 153–158. URL: <http://market-infr.od.ua/uk/11-2017>.

8. Кравчун О. С. Структуризації знань про зовнішнє середовище, що суттєво впливає на розбудову та розвиток інвестиційної платформи в Україні. *Причорноморські економічні студії*. 2017. Вип. 18. С. 256–261.

9. Кравчун О. С. Теоретичні аспекти визначення сутності терміну «стратегія» та його ключових компонентів. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка*. 2017. Т. 22. Вип. 3 (56). С. 194–197.

10. Кравчун О. С. Динаміка іноземних інвестицій як індикатор інвестиційної привабливості національної економіки. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: економічні науки*. 2017. Вип. 25. Ч. 2. С. 200–204.

11. Кравчун О. С. Теоретичні аспекти інвестування на основі реалізації закордонного досвіду. *Причорноморські економічні студії*. 2017. Вип. 19. С. 121–126.

12. Кравчун О. С. Теоретичні засади полівекторного розвитку в межах інноваційного оновлення національної економіки. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2017. Вип. 3 (09). С. 169–173.

13. Кравчун О. С. Дослідження мінливості обсягів капітальних інвестицій України за видами економічної діяльності. *Причорноморські економічні студії*. 2017. Вип. 14. С. 188–194.

14. Кравчун О. С. Теоретичні аспекти інвестування на основі реалізації закордонного досвіду. *Причорноморські економічні студії*. 2017. Вип. 19. С. 121–126.

15. Кравчун О. С. Вплив інноваційної складової на залучення інвестицій до національної економіки. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 26-1. С. 184–189. Включено до міжнародної наукометричної бази *Index Copernicus*.

16. Кравчун О. С. Механізми самоорганізації в структурі інвестиційної платформи національної економіки. *БІЗНЕС ІНФОРМ*. 2018. № 4. С. 80–86. Включено до міжнародних наукометричних баз даних: *Ulrichsweb Global Serials Directory (США)*, *Research Papers in Economics (США)*, *Російський індекс наукового цитування (Росія)*, *Index Copernicus (Польща)*, *Directory of Open Access Journals*, *Academic Journals Database (Швейцарія)*, *Advanced Science Index*, *Open Academic Journals Index*, *GetInfo (Німеччина)*, *BASE (Німеччина)*, *OpenAIRE (Європейський Союз)*, *WorldCat*, *SUNCAT Union Catalogue (Велика Британія)*, *COPAC Union Catalogue (Велика Британія)*, *Соціонет (Росія)*, *Open Access Library*, *J-Gate (Індія)*, *Академія Google (США)*, *Research Bible (Японія)*.

17. Кравчун О. С. Стратегічні напрями розвитку механізму функціонування індустріальних парків для розбудови інвестиційної платформи національної економіки. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 9. С. 46–49. Включено до міжнародних наукометричних баз *Index Copernicus*, *SIS*, *Google Scholar*.

18. Кравчун О. С. Методологія просторового аналізу інвестиційного ландшафту України. *ІНТЕЛЕКТ XXI*. 2018. № 6. С. 122–127. Включено до міжнародної наукометричної бази *Index Copernicus*.

19. Кравчун О. С. Теоретичні підходи щодо визначення понятійно-категоріального апарату – «інвестиційна платформа». *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2018. № 2 (101). С. 83–90. Включено до міжнародної наукометричної бази *Index Copernicus*.

20. Кравчун О. С. Методологічний базис стратегічного забезпечення формування та розвитку інвестиційних платформ. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2018. Вип. 3 (15). С. 160–164.

21. Кравчун О. С. Інвестиційний потенціал національної економіки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Вип. 20. Ч. 2. С. 174–178. Включено до міжнародної наукометричної бази *Index Copernicus*.

22. Кравчун О. С. Застосування краудфандинга для розвитку національної економіки – стимулювання інноваційної діяльності. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка*. 2018. Т. 23. Вип. 2 (67). С. 151–155.

23. Кравчун О. С. Вплив інформаційних технологій на інвестиційну привабливість національної економіки. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2019. № 1. С. 31–36. Включено до міжнародної наукометричної бази *Index Copernicus*.

24. Кравчун О. С. Самоорганізація в сфері прийняття інвестиційних рішень засобами імітаційного моделювання. *ІНТЕЛЕКТ XXI*. 2019. Вип. 1. С. 92–97. Включено до міжнародної наукометричної бази *Index Copernicus*.

25. Кравчун О. С. Роль самоорганізації у розбудові інвестиційної платформи національної економіки в умовах недосконалості трансферу технологій. *БІЗНЕС ІНФОРМ*. 2019. № 1. С. 114–118. Включено до міжнародних наукометричних баз даних: *Ulrichsweb Global Serials Directory (США)*, *Research Papers in Economics (США)*, *Російський індекс наукового цитування (Росія)*, *Index Copernicus (Польща)*, *Directory of Open Access Journals*, *Academic Journals Database (Швейцарія)*, *Advanced Science Index*, *Open Academic Journals Index*, *GetInfo (Німеччина)*, *BASE (Німеччина)*, *OpenAIRE (Європейський Союз)*, *WorldCat*, *SUNCAT Union Catalogue (Велика Британія)*, *COPAC Union Catalogue (Велика Британія)*, *Соціонет (Росія)*, *Open Access Library*, *J-Gate (Індія)*, *Академія Google (США)*, *Research Bible (Японія)*.

Стаття в зарубіжному журналі

26. Кравчун О. С., Покатаєва О. В. Класифікація інвестиційних платформ – як інвестиційного інструменту інформаційних технологій в національній економіці. *Актуальные проблемы современности*. Караганды: РИО «Болашак-Баспа», 2017. № 4 (18). С. 105–112. *Особистий внесок: систематизовано класифікацію інвестиційних платформ*.

Матеріали конференцій

27. Кравчун О. С. Імплементация трендових технологій з використанням інвестиційної платформи. *Integration, Innovation, Cross-border cooperation: Conference Proceedings: International Scientific Conference Economy without borders* (August 26, 2016). Kaunas: Baltija Publishing, 2016. P. 52–55.

28. Кравчун О. С. Фіскальна політика щодо діяльності спеціальних (вільних) економічних зон України. *Трансформація фіскальної політики України в умовах євроінтеграції*: зб. наук. пр. за матеріалами ІХ Наук.-практ. інтернет-конф. 1–15 грудня 2017 р. Ірпінь, 2017. С. 38–41.

29. Кравчун О. С. Передумови формування та розвитку інвестиційних платформ в Україні. *Vědecký průmysl evropského kontinentu – 2017: materiály XIII Mezinárodní vědecko-praktická konference*. Praha: Publishing House «Education and Science», 2017. Vol. 5. S. 105–107.

30. Кравчун О. С. Розвиток інституціональної структури інвестиційної платформи України. *Інноваційно-інвестиційні проблеми розвитку економіки України*: матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф. (7 грудня 2017 р., м. Київ). Київ: Національний авіаційний університет, 2017. Ч. 1. С. 37–39.

31. Кравчун О. С., Покатаєва О. В. Класифікація інвестиційних платформ – як інвестиційного інструменту інформаційних технологій в національній економіці. *Наука и образование в современном мире*: матеріали Междунар. науч.-практ. конф. Караганды: РИО «Болашак-Баспа», 2017. Т. 5. С. 290–292.

32. Кравчун А.С. Развитие инвестиционной платформы Украины на основе улучшения механизма функционирования индустриальных парков. *Наука и образование в современном мире*: материалы Междунар. науч.-практ. конф. Караганды: РИО «Болашак-Баспа», 2018. Т. 1. С. 285–289.

33. Кравчун О. С. Удосконалення механізму функціонування індустріальних парків як елементу інвестиційної платформи України. *Забезпечення сталого розвитку економіки: проблеми, можливості, перспективи*: матеріали доповідей Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Ужгород, 16–17 лютого 2018 р.) / за заг. ред.: М. М. Палінчак, В. П. Приходько, А. Krynski. Ужгород: Гельветика, 2018. С. 30–32.

34. Кравчун О. С. Сутність самоорганізації в структурі інвестиційної платформи національної економіки. *Конкурентоспроможна модель інноваційного розвитку економіки України*: зб. тез доповідей Міжнар. наук.-практ. конф. (11 квітня 2018 р., м. Кропивницький). Кропивницький: Ексклюзив-Систем, 2018. С. 285–289.

35. Кравчун О. С. Диспропорція в соціально-економічному розвитку України внаслідок інвестиційної кризи. *Стратегічний потенціал державного та територіального розвитку*: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Маріуполь, 4–5 жовтня 2018 р.). Маріуполь; Кривий Ріг: Вид. Р. А. Козлов, 2018. С. 70–73.

36. Кравчун О. С. Залучення закордонного досвіду технопарків в Україні. *Актуальні проблеми зовнішньоекономічної та інноваційної діяльності в умовах*

інтеграційних та глобалізаційних процесів: матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. науковців і студентів (м. Маріуполь, 25 жовтня 2018 р.). Маріуполь: ДонДУУ, 2018. С. 212–216.

37. Кравчун О. С. Краудфандингова платформа, як один з різновидів інвестиційних платформ. *Modern Transformation in the Age of Globalization: II International scientific conference Economy and Management* (March 23, 2018). Klaipeda, Lithuania: Baltija Publishing, 2018. P. 61–63.

38. Кравчун О. С. Розвиток технопарків як один зі складової економічного зростання. *International Scientific-Practical Conference Integration of Business Structures: Strategies and Technologies* (February 23, 2018). Tbilisi, Georgia: Baltija Publishing, 2018. P. 51–53.

39. Кравчун О. С. Інвестиційні потоки на прикладі Європейського Союзу. *Європейські перспективи сенсу життя*: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. (11 травня 2018 р.) / за ред. В. М. Огаренка, О. В. Покатаєвої, О. І. Трохимець та ін. Запоріжжя: КПУ, 2018. С. 159–161.

40. Кравчун О. С. Економіко-ландшафтний підхід до структурування інвестиційного простору з метою розбудови інвестиційної платформи національної економіки. *Оцінка тенденцій та перспективних напрямків розвитку економіки*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 14 квітня 2018 р.). Дніпро: НО «Перспектива», 2018. С. 36–38.

41. Кравчун О. С. Теоретичний базис щодо формування інвестиційної екосистеми національної економіки. *Наука и образование в современном мире*: матеріали Междунар. науч.-практ. конф. Караганды: РИО «Болашак-Баспа», 2019. Т. 1. С. 290–292.

АНОТАЦІЯ

Кравчун О. С. Теоретико-методологічні засади розвитку інвестиційних платформ в Україні. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством. – Класичний приватний університет., Запоріжжя, 2019.

У дисертації досліджено теоретико-методологічні засади розвитку інвестиційних платформ в Україні. Розкрито теоретичні основи визначення понятійно-категорійного апарату «інвестиційна платформа», удосконалено теоретичний підхід до визначення термінів «стратегія», «полівекторна стратегія». Запропоновано модель імплементації інвестиційної платформи в екосистему національної економіки.

У дослідженні сформовано модель впливу інформаційних технологій на інвестиційну привабливість національної економіки, модель системних складових полівекторної ефективності в інвестиційному середовищі України.

Запропоновано теоретико-методичний підхід до визначення системи компонентів підвищення спроможності регіонів щодо залучення інвестиційних ресурсів. Розроблено модель впливу інформаційних технологій на інвестиційну привабливість національної економіки.

Визначено механізм самоорганізації процесів залучення інвестицій на макроекономічному рівні. Окреслено теоретико-концептуальні положення щодо розвитку інвестиційної платформи країни.

Запропоновано й використано методологію інвестиційного аналізу територій. Досліджено інструменти підтримки прийняття інвестиційних рішень. Обґрунтовано концептуальні положення щодо формування та становлення інвестиційної платформи країни як цілісного інституту.

Проведено ідентифікацію статусу індустріального парку як елементу інвестиційної платформи країни. Визначено стратегічні напрями розвитку функціонування паркового механізму. Запропоновано теоретико-методичний підхід до реалізації стартапу в Україні за допомогою акселераторів та інкубаторів.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна платформа, полівекторна стратегія, краудфандинг, стартап, інформаційні технології, індустріальний парк, бізнес-інкубатор, акселератор.

АННОТАЦІЯ

Кравчун А. С. Теоретико-методологические основы развития инвестиционных платформ в Украине. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени доктора экономических наук по специальности 08.00.03 – экономика и управление национальным хозяйством. – Классический приватный университет, Запорожье, 2019.

В диссертации исследованы теоретико-методологические основы развития инвестиционных платформ в Украине. Раскрыты теоретические основы определения понятийно-категориального аппарата «инвестиционная платформа», усовершенствован теоретический подход к определению терминов «стратегия», «поливекторных стратегия».

Усовершенствован научно-методический подход к активизации привлечения инвестиций. Предложены модель имплементации инвестиционной платформы в экосистему национальной экономики, методологический подход к определению стратегии развития инвестиционных платформ. Разработана модель влияния информационных технологий на инвестиционную привлекательность национальной экономики. Предложен теоретико-методический подход к реализации стартапа в Украине с помощью акселераторов и инкубаторов. Усовершенствован теоретико-методический подход к повышению способности регионов привлекать инвестиционные ресурсы. В ходе систематизации факторов влияния на инвестиционное развитие Украины предложена система мер содействия инвестиционному развитию национальной экономики.

Осуществлен фрактальный анализ объемов капитальных инвестиций Украины по видам экономической деятельности и объемов иностранных инвестиций в национальную экономику и ее ведущие отрасли за период 2002–2016 гг. Доказано, что целесообразной является активизация работы по

развитию существующих механизмов инвестиционной деятельности применительно к новым условиям ведения бизнеса.

Определено, что в Украине есть все факторные условия для развития инвестиционных процессов с целью парирования угроз за счет сильных сторон, однако все будет зависеть от методов использования существующих возможностей и скорости трансформации слабых сторон в сильные. Систематизированы факторы внешней среды развития и развития инвестиционной платформы. Сформированы три возможных сценария дальнейшего развития и развития инвестиционной платформы в Украине. Разработан подход к анализу пространственного инвестиционного ландшафта. Предложено осуществлять анализ трансфера технологий по трем направлениям: опираясь на мировые рейтинги, применяя показатели результативности – технический платежный баланс и доступные статистические показатели, а также применяя отражающие эффективность трансфера. Определено, что необходимым условием для дальнейшего совершенствования механизмов развития международного трансфера технологий является применение показателей эффективности. Концептуализовано структуру инвестиционной платформы по горизонтально-вертикальному и многомерному принципам. Для обеспечения единой целостности инвестиционной платформы рекомендуется ввести унифицированную систему мониторинга для всех участников парковых структур, определить единые правила их функционирования и развития. Обосновано возможность использования самоорганизации как инструмента развития инвестиционной платформы Украины. Предложен механизм самоорганизации в структуре инвестиционной платформы. Разработана имитационная модель принятия инвестиционных решений с учетом инфляции для активизации процессов самоорганизации потенциальных инвесторов.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционная платформа, поливекторная стратегия, краудфандинг, стартап, информационные технологии, индустриальный парк, бизнес-инкубатор, акселератор.

SUMMARY

Kravchun O. S. Theoretical and methodological principles of the development of investment platforms in Ukraine. – The manuscript.

Thesis for obtaining the degree of Doctor of Economic Science, specialty 08.00.03 – Economics and Management of National Economy. – Classic Private University, 2019.

The dissertation deals with the theoretical and methodological principles of the development of investment platforms in Ukraine. The theoretical bases of definition of conceptual-categorical apparatus «investment platform» are revealed, the theoretical approach to definition of the term «strategy», «polyvector strategy» is improved. The model of implementation of the investment platform in the ecosystem of the national economy is proposed.

The model of influence of information technologies on investment attractiveness of the national economy, model of system components of polyvector efficiency in the investment environment of Ukraine are formed.

The theoretical and methodological approach to the definition of the system of components of increasing the ability of regions to attract investment resources is proposed. The model of influence of information technologies on investment attractiveness of national economy is developed.

The mechanism of self-organization of investment attraction processes at the macroeconomic level is defined. The theoretical and conceptual provisions on the development of the country's investment platform are outlined. The methodology of investment analysis of territories is proposed and implemented. Instruments for supporting investment decision making are explored. The conceptual provisions of formation and formation of the investment platform of the country as a holistic institute are grounded.

The status of the industrial park as an element of the country's investment platform has been identified. Strategic directions of development of functioning of the park mechanism are defined. A theoretical and methodical approach to launching a startup in Ukraine with the help of accelerators and incubators is proposed.

Key words: investment, investment platform, multi-vector strategy, crowdfunding, startup, information technology, industrial park, business incubator, accelerator.

КРАВЧУН ОЛЕКСІЙ СТЕПАНОВИЧ

**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ
ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПЛАТФОРМ В УКРАЇНІ**

08.00.03 – економіка
та управління національним господарством

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора економічних наук

Підписано до друку 16.10.2019
Формат 60×84/16. Папір офсетний. Друк різнографний. Гарнітура Times.
Умовн.-друк. арк. 1,8. Обл.-вид. арк. 1,8. Тираж 150 пр. Зам. № 37-19А.

Видавець та виготовлювач
Класичний приватний університет
69002, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 70Б

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія ДК, № 3321 від 25.11.2008 р.